

1730

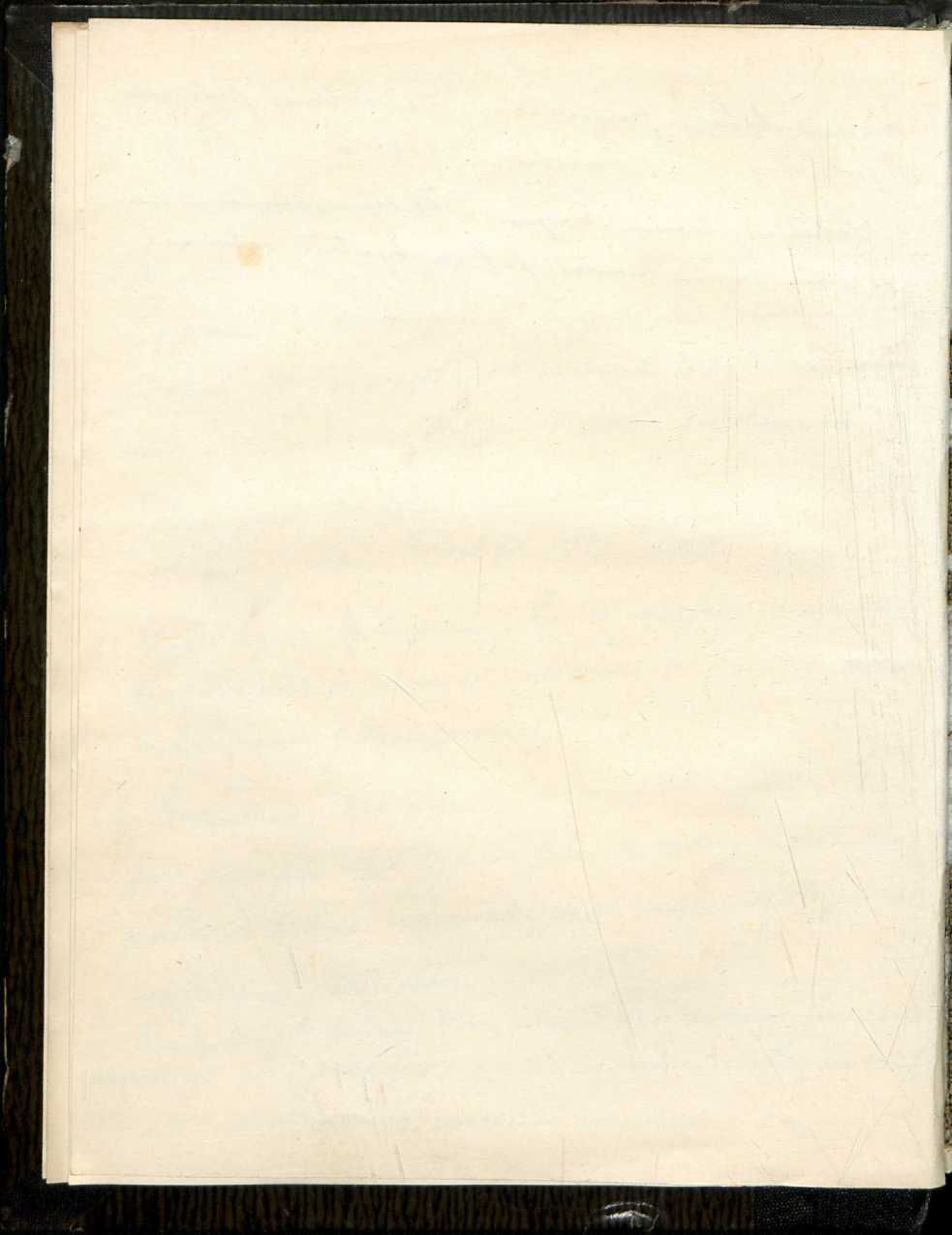
1. Bachoff ab Acht, Johannes Paderius : De eo, quod ius tam est
circa commercia inter gentes ac praecipue : De origine
et iustitia societatum istarum mercatoriarum majorum,
quae octoginta Compagnies expellere solent
2. Bachoff ab Acht, Antonellus Ferdinandus, P. B. : De iustitia
praescriptionis circa bona sub pacto retrovenditiois
alimenta.
3. Beckius, Caspar Schabius : Princeps Christianus aeternae
sublato Forum salutis curatores.
4. Beckius, Caspar Schabius, Ad. iur. Decanus : Programmata,
Pauli Wilhelmii Schmittii inaugurales dissertationi : De
emendata, sept. occasione reformationis B. Lutheri,
doctrina de Decimis praecipue novativum, prac-
missum.
5. Brücknerus, Antileon Hieron : De emendata, occasione
reformationis B. Lutheri, doctrina de Decimis
praecipue novativum.

1730

6. Brücknerus, Wilhelm. Hieron: De remissione felonial
lacata ejusque mortis et effectibus.
7. Brücknerus, Wilhelmus Hieronymus, Fac-jur. prodecanus.
Programma: De jure feudali Longobardico, quatenus hodie
valet ut jus scriptum occasione^e disputationis solem-
nis . . . a Georgio Philippo Stuzero . . . habenda.
- 8.^{at} Brummquell, Fr. Salomon: De diverso patris ecclesiastici
et laici jure. 28 Febr. 1730: 1734.
9. Humbergus, Fr. Casparus: An is, qui jure praetorio,
quod ad sortem in concursu creditorum est numerus, eodem
quod ad unum quoque gerat?
10. Kemmerich, Biel-Helm: Antiquitates juris publici &
jura principes circa dogmata fidei ex codice et novellis
partes ac historia reformationis et imperio Augustinae
confessionis illustratae.
11. Kemmerich, Didericum Hermannus: De archetypis juris publici
provisaque nova praefatus . . . ad audiendam orationem solem-
nem, qua professionem codicis et novellarum . . .

auspiciabitur pariter ac --- ad lecturas publicas
et privatas . . . invitat.

12. Walekius, hunc Georgius: De Samosatensibus neo-
tericis, quorum mentis fit in Augustina confessione.

E. 15. num. 33.

IO. SALOM. BRUNNQUELLII,
EO TEMPORE ICI CELEBERRIMI IN ACADEMIA IENENSI,
POSTEA VERO MAGNAE BRITANNIAE REGI A CONSILIIS
AVLICIS, IVRIS CANONICI PROF. ET FACULT. IVRIB. ORD.
IN ACADEMIA REG. GOETTINGENSI,

COMMENTATIO HISTORICA ET IVRIS ECCLESIASTICI,

DE

D I V E R S O
PATRONI ECCLESIASTICI

ET

L A I C I I V R E,

QVA

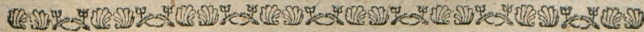
SIMVL QVAESTIO PER MODVM RESPONSI

V E N T I L A T V R :

VTRVM IMPERATOR IN CAPITVLIS IM-
MEDIATIS AVG. CONFESSIONI ADDICTIS
IVS DEVOLVTIONIS EXERCERE POSSIT ?

CVM INDICE RERVM PRAECIPVARVM.

I E N A E,

PROSTAT APVD I. B. HELLERVM, 1754.

p. 96.

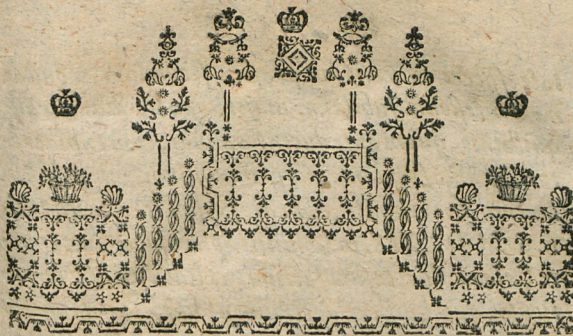
1730, 8 b

97

TO THE HONORABLE SENATE
OF THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
IN CONNECTION WITH
THE PROCEEDINGS OF
THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
IN THE YEAR 1774
BY
JAMES OSGOOD
OF THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
PRINTED BY
J. BENTLEY
AT THE UNIVERSITY PRESS
IN THE YEAR 1874

I. N. D. N. I. C.

PRAEFATIO.

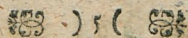
uo jam praterlapsa sunt saecula, è quibus
Lutherana Ecclesia fidei suae confes-
sionem in victisimo Imperatori Carolo V.
ceterisque Imperii ordinibus, in Comi-
tiis Augustanis tunc temporis praesentibus, inter spem
metumque exhibuit. Maximas sane Deo Ter Opti-
Terque Maximo gratias debemus, quod non tantum
ecclesiam nostram in usu hujus confessionis perbeni-
gne conseruauerit, sed etiam ex immensa sua boni-
tate

A

tate

tate efficere voluerit, ut praesens secundum Augustinae Confessionis Jubilaeum majori gaudio atque tranquillitate, quam ante ducentos annos, cum exhiberetur, & ante saeculum, quo primum indictum fuit Jubilaeum, fieri potuit, celebrare possimus. Scilicet A. R. S. M D XXIX. in Comitibus Spirensibus auctoritate Caesaris Conclufum factum, ut Edictum VVormatiense, quo Lutheri doctrina ut haeretica damnata fuerat, executioni daretur, contra quod Evangelicae veritatis Confessores, Elector nimirum Saxonicus ceterique Imperii ordines, Lutheranae religioni addicti, protestationem (*), unde nomen protestantium venit, & appellationem interponere, coacti fuerunt, ante saeculum vero & quod excurrit, nimirum A. C. M D C XXIX. gloriosissima memoria Imperator Ferdinandus II. fiducia victoriarum, quibus in Bohemia contra Electorem Palatinum & in Saxonia inferiore contra Daniae regem fuerat potitus, severius illud Edictum Resitutionis d. VI. Martii promulgavit, non levi circa initium primi Jubilei terrore nostrae

* Vid. Viri Cl. IO. IOACHIM. MÜLLERI *Historie von der Evangelischen Stände Protestation und Appellation*, Jene 1705. 4. edit. & Viri Summe Reverendi ERNESTI SALOM. CYPRIANI *Historie der Augspurgischen Confession*, cap. 3.

nostratibus incusso. Sed divina gratia jam latius
illuxit tempus, quo procul metu & terrore secundum
celebraturi sumus Jubilaeum. Istius gratia & ego
particeps factus, mearum duxi esse partium, publice
testari gaudium meum, occasione praesentis dissertatio-
nis, PRO LOCO habende. Faxit Supremum
& Benignissimum Numen, ut omnia in ejus gloriam
vergant, utque Lutheranorum ecclesia singulae
ejus membra in pura & incorrupta Evangelii doctri-
na ad finem hujus mundi splendidissimumque Christi
adventum conferventur.

DISSERTATIO JURIDICA,

DE

DIVERSO PATRONI EC-
CLESIASTICI ET LAICI JURIS.

§. I.

uemadmodum, monente ARIAN-
NO 1), Principium doctrinae no-
minum est disquisitio & veteres
JURIS Romani, Stoicos imitati,
scientia etymologica, ad enodan-

A 2

dos

dos plerosque juris laqueos, teste GELLIO 2), feliciter usi fuerunt: ita nemo mihi vicio vertet, si, antequam ipsam tractationem aggredior, etiam vocabulorum curam habeam atque diversas, vocabuli, Patroni in primis, significationes evolvam, quo deinceps, quomodo Patroni ab ecclesiarum fundatoribus distincti fuerint & quisnam Patronus ecclesiasticus, quisnam laicus dicatur, ac in quo diversa eorum jura consistant? eo curatius monstrare queam.

1) In Epicteto L. I. c. 17. 2) Lib. XIII. Noct. Attic. c. 10.

§. II. Patroni vocabulum maxime πολύσημον est; accipitur enim pro eo, qui alium in clientelam suam recipit, quales erant Patroni apud Romanos veteres ex instituto Romuli, Græcis προστάται dicti, quorum officia DESIDÆRIVS HERALDVVS 1) & FRIDERICVS BRVMMER 2) eleganter descripserunt, quodve jus patronatus Jctus Romæ originem dedit 3). Deinde etiam Advocatus in Jure Romano Patronus dicitur; licet enim olim Patroni diversi ab Advocatis, notante CICERONE 4), fuerint: tamen postea Patronorum & Advocatorum munus unum idemque fuit, unde Advocati in L. 4. C. de postul. L. 13. §. 9. C. de Judic. & apud AVSONIVM 5):

Esso

Esse Patronus

Et defende reos : sed gratia rara clientis.

Patroni caussarum audiunt ; Porro Patronus, secundum *ULPIANVM* in *L. 8. §. 1. ff. de in jus voc. etiam* is dicitur : *qui aliquem ex servitute manumisit, vel si collusionem detexit, vel si qui pronuncietur esse libertus, cum alioquin non fuerit : aut, si juravit, eum libertum meum esse.* Quod jus patronatus etiam veteribus Germaniæ populis haud incognitum fuisse, præ ceteris *IOACHIM. POTTGIESER.* 6) erudite monstravit.

1) *Lib. II. Rer. Judicat. auctor. cap. 5.* 2) In pereleganti libello ad *L. Cinciam.* 3) *vid. Histor. mea Juris Rom. German. P. I. c. 10.* 4) In Oratione pro *Cluentio*, ubi : *Quis unquam, ait, non modo in Patroni sed in laudatoris aut Advocati loco viderat, & ASCONIVS PAEDIANVS* in not. : *Qui defendit alterum in judicio, aut Patronus dicitur, si orator est, aut Advocatus, si jus suggerit, aut presentiam suam commodat amico.* add. *IOANN. STRAVCHIVS*, in *Amenit. Jur. Can. Semestr. II. Eclog. 9. cap. 20.* 5) in *Eidyll. 15.* 6) *Lib. III. de conditione & statu servorum apud Germanos tam veteri quam novo c. 20. cui du FRESNE* in *Glossar. med. ætat. voce Patronus, patrociniium, patronaticum.* 10. *NICOL. HERTIVS* de *Homin. propriis Sect. 1. & 4.* 10. *GEORG. ESTOR.* de *Ministerialibus* p. 108. sequ. & 10. *ADAM. KOPP.* de *infigni differentia inter S. R. I. Comites & Nobiles Immediatos* pag. 41. sequ. addi possunt.

§. III. Aliud adhuc patronorum genus, inclinante imperio, invaluit 1); cum enim in exigendis tributis & publicis oneribus susceptores nimis rigidi essent, provinciales in potentiorum & militarium maxime ducum patrociniū & defensionem sese dabant, ut sibi adversum molestissimos tributorum exactores auxiliū forent. Verum, cum sensim ejusmodi patrociniū in fraudem verteretur, & provinciales in potentiorum tutelam confugerent, ut tributorum exactores plane declinarent 2), severissimis pœnis ejusmodi fraudulentum patrociniū constitutionibus principum 4) coercitum fuit. Nec minus dominus feudi, non quidem in legibus, sed ab interpretibus 5), *patronus*, & vicissim *Vasallus*, *Clientis*, *Clientulus* i. Feud. 10. & 13. appellatur.

1) De hoc patrociniū genere VALESIVS ad Ammian. Marcell. Lib. XIX. cap. II. PHILIPP. A TURRÉ in Monumentis veteris Antii pag. 152. & præ ceteris IACOBUS GOTHOFREDVS in Commentar. ad tit. C. Theod. de patrociniis vicorum conferri merentur. 2) De quæ re scriptores ejus ætatis, imprimis autem SALVIANVS MASSILIENSIS, Lib. V. de Gubernat. Dei conqueruntur. 3) Quod fraudulentum patrociniū genus LIBANIVS expressa oratione: *περὶ τῶν προστάτων*, quam IACOBUS GOTHOFREDVS edidit, damnavit. 4) Quæ in Codice Theodosiano sub Tit. de Patrocim. Vicor. & de Iustralib. col.

collatione, reperiuntur. 5) Nimirum ROSENTHAL. de Feud. cap. I. concl. 6. n. 8. HÖTTOMANN. in Lexic. Feud. pag. 42. quod liquido etiam ex GÜNTHEO LIORINO Lib. VIII. conflat:

*Inter vassallos unius forte patroni
 Quæstio de feudo quoties agitatur eodem,
 Quo fendi domino gaudeat, hoc iudice censent.*

§. IV. Deinde in nostro significato Patronus is dicitur, qui ecclesiam vel alium pium corpus fundavit, dotavit, vel construxit, secundum Glossam & IOHANNEM de GARLANDIA 1):

Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus,
 Non equidem Patroni nomen in hac significatione apud antiquos canonum atque legum auctores occurrit 2), sed potius fundatoris, à patrono maxime distincti, cum fundator ille proprie dictus, qui ecclesiam fundavit, ædificavit, dotavit & consecravit, ut in illo VENANTII FORTVNATI Pictaviensis Episcopi versu:

Fundavit, struxit, dotavit, deinde dicavit,
 Patronus vero, qui à fundatore in ecclesiæ patrocini-um & mundeburdum 3) advocatus. Sed successu temporis, sicuti jura, quæ olim fundatoribus data, patronis, tanquam fundatoribus tributa: ita etiam sensim, nomine fundatoris quasi obliterato, nomen Patroni solum retentum fuit.

1) In

1) In Synonymis a. DV FRESNE in Glossario, voce: *Patronus*. 2) Hinc etiam nomen Patroni, quod in cap. 1. & 2. X. de Jure Patronat. apud Gregorium extat, deesse in Collectione prima & in integris Canonibus, qui in Conciliis Cabilonenfi II. sub Carolo M. & Triburiensi sub Arnulpho habitis, reperiuntur, FRANC. FLORENS. Part. II. Opp. Jur. Canon. & Civ. p. 78. observavit. 3) Solebant enim fundatores ecclesiarum vel ipsi, vi fundationis, ecclesie defensionem in se suscipere, vel, si suæ potestatis fiduciam non habebant, potentiores defensores, qui Advocati, custodes, Protectores, Scholastici, Vice-Domini, Guardiani, Oeconomi, Græcis *ἑκδμοι* dicebantur, (licet eos diversas nonnunquam functiones exercuisse, negandum haud sit, vid. SPENERI Jus Publ. Lib. II. c. 14. §. 2. n. c.) designare eorumque confirmationem à principe postulare. Quorum illi FRANCISCO BOSQUETO in notis ad Innocent. III. epist. p. 142. & 143. Advocati nati, sive legales, HENRICO SPELMANNO vero in Glossario Archæologico, voce: *Advocatus*, Advocati soli: hi autem BOSQUETO. Advocati dati, SPELMANNO vero, causarum dicti fuerunt. De Advocatia legali Ducum Saxonie in Abbatiam Quedlinburgensem sic in Diplomate Ottonis I. apud KETTNERVM Histor. Quedlinb. pag. 75. disponitur: *Advocatum habeat, qui generationis Ottonis I. in Francia & Saxonia regalem potestiva manu possideat sedem. Si autem alter à populo eligatur rex, nostræ namque cognationis, qui potentissimus sit, Advocatus nominetur.* De familia Bethuniensis Advocatia in Conventum S. Vadasti Atrebat. v. INNOCENT. III. epist. 135. Lib. II. & BOSQUETVM in notis, nec non OLIVARIUM VREDIVM Genral. Comit. Flandrie P. II. p. 8. De Advocatia

tia Wieberti Grotzenfis in Cœnobium Pegaviense, vid. CHRON. BIGAVGIENSE ad a. 1106. De Dedonis Misnenfis in Cœnob. Lauterberg. vid. CHRONIC. MONTIS SERENI ad a. 1127. De Advocatis vero datis five cauffarum, qui Synodo Carthag. can. 75. primitus introducti videntur. Sic Capitularia Caroli Lib. V. c. 31. loquuntur: *Defensores ecclesiarum versus potentias secularium vel divinum ab Imperatore sunt poscendi & Lib. VII. c. 308. Pro ecclesiarum cauffis ac necessitatibus earum & servorum Dei executores, vel Advocati seu defensores, quotiens necessitas ingruerit, à principe posulentur.* Plura de hisce Advocatis eorumque muneribus du FRESNE in Glossario, voce: *Advocatus*, IANVS A COSTA in Comment. ad X. p. 161. INNOC. CIRONIVS in paratit. X. sub Tit. de Jure Patron. PITHOEVS in Glossario 3. STEPHANVM BALVZIVM Tom. II. Capit. p. 707. BIGNON. ad Marculfum a. BALVZIVM T. II. p. 952. ANTON. DADINVS ALTESERRA de Ducibus c. 5. GONZALEZ. TELLEZ. ad cap. 23. X. de Jure Patronat. & BERNHARD. ZEGER. ab ESPEN in Jure. Eccles. univ. P. II. tit. 25. c. 1. adferunt.

§. V. Existimat equidem FRANCISCVS de ROY 1) fundatores ecclesiarum exinde Patronos appellatos fuisse, quod quondam fuerint domini earum rerum, quibus fundata est ecclesia. Sed probabilius videtur, illos ex eo patronos dictos, quod patrociniū & defensionem ecclesiarum fundatarum in se susceperint. Et hoc etiam exinde patet, quod fundatores ecclesiarum non tam

B

jure

jurē domini, quam protectionis & defensionis jus patronatus exercent. Sic enim in Diplomate IONAE Episcopi Augustudonensis, de dote & consecratione Ecclesiae montis Buznini apud STEPHANVM BALVZIYM 2) legitur: *Ea videlicet conditione, ut, dum nos, vel unus legalium heredum propinquior superstes apparuerimus, non TAM IVRE DOMINATIONIS ET HAEREDITATIS, QVAM DEFENSIONIS ET PROTECTIONIS in mundeburdum omni tempore vita nostra habere valeamus.* Unde recte FRANCISCVS DVARENVS 3): *Quamvis, inquit, edificans sit dominus soli, in quo basilicam edificat, aut earum rerum, quas ecclesiae constituta donat: tamen ratio juris non patitur, ut post consecrationem in ejus dominio manere videatur. Itaque Patroni magis appellatio, quam domini ei convenire credita est, quasi ecclesiae defensor propugnatorque tantum sit.*

1) In Prolegom. libri de jure patron. 2) Post Reginonem de Ecclesiastica disciplina p. m. 624. 3) Lib. v. de sacr. Eccles. ministeriis cap. 4. add. STEPHAN. BALVZIUS in notis ad Reginon. pag. m. 544. INNOC. CIRONIVS in Paratitl. decret. sub tit. de Jure Patron. IANVS A COSTA in Comment. ad X. p. 162. & THOMASSIN. P. II. de discipl. Eccles. L. 1. c. 29. sequ.

§. VI. Distinguitur autem Patronus in nōs-
tro significatu, nec non jus, ei competens, in ec-
clesiasticum & laicum; quorum illud dicitur,
quod vel ratione ecclesie, vel dignitatis seu benefi-
cii competit, quamvis fortassis illud à laico primi-
tus originem habeat, qui deinde id vel ultima vo-
luntate, vel etiam titulo inter vivos, tam oneroso,
quam lucrativo ecclesie concessit 1) : hoc vero ap-
pellatur, quod non tantum laico sed etiam clerico
ratione proprii patrimonii competit, licet prima-
tus ex bonis ecclesiasticis fundatum sit, c. 28. §. nos
igitur & cap. un. de Jure Patron. in 6to. Unde Jus
patronatus non semper ecclesiasticum est, quod
personæ ecclesiasticæ competit, nec quod ex pro-
ventibus ecclesiasticis acquiritur, nisi clericus, ec-
clesiam ex ejusmodi proventibus extruens, expres-
sis verbis testetur, se ecclesiam illam fundare ex
bonis alterius ecclesie, quam tenet, eique jus pa-
tronatus addicat. 2)

1) Verum vero Jus Patronatus, Academiae compe-
tens, laicale sit, an ecclesiasticum? RENATUS CHOR-
PINVS de Doman. Regum Gallie Lib. III. tit. 27. §. 12.
GONZALEZ. TELLEZ. ad X. sub tit. de Jure Patron. p.
m. 771. & ZEGER. BERNH. ab ESPEN. P. II. Jur. Eccles.
Univ. lit. 25. c. 2. §. 28. exposuerunt.

2) Quod con-

tra WAMESIVM notandum, qui Tom. II. Confil. 470. naturam juris patronatus ex conditione possidentis repetendam esse, statuit; plura de hac distinctione apud LEVRENIVM in foro benefic. P. II. c. I. qu. 16. num. 2. IOAN. DARTISIVM de benefic. Sect. 6. cap. 6. GONZALEZ TELLEZ. ad cap. 5. X. de Jure Patroni. ESPENIVM l. c. & Dn. BOEHMER. ad X. sub tit. de Jure Patr. ubi simul §. 41. sequi. in originem juris patronatus ecclesiastici erudite inquiri, invenies.

§. VII. Quod si vero contingat, ut unius ejusdemque beneficii duo 1) sint patroni, alter ecclesiasticus; alter laicus, qui simul 2) jure repræsentandi gaudent, mixtum jus patronatus dicitur. Et hoc casu propter communionem non privilegiatus sortitur naturam privilegiati; sociusque per socium consequitur, quod per se non potest, arg. *L. si communem ff. Quemadm. servitus amittat.* Hinc, si agatur de tempore, ad præsentandum præfinito, quia in doctrina de præsentationis tempore ecclesia magis privilegiata est, quam laicus, totum illud ecclesiasticum censetur: è contra, si versetur in materia, in qua jus patronatus laicale magis privilegiatum est, quam ecclesiasticum, totum illud laicum censetur 3). Sic, si clericus & laicus simul sint patroni, eis variare in præsentatione facta licet, quod alias soli patrono ecclesia-

cleraſtico, quia ſpiritualia debent eſſe firmiora,
permiſſam non eſt.

1) Idem dicendum, ſi plures ſint Patroni, vel eccleſiaſtici vel laici, modo æqualiter iis Jus patronatus competat; nam ſi ex tribus vocibus duas habeant laici, Jus Patronatus totum laicale eſt, quod ſi vero duas voces habeat eccleſia, totum illud eccleſiaſticum iudicatur. v. LOTTER. de Benefic. p. H. S. l. c. 1. qu. 17.

2) Nec minus mixtum hoc in caſu Jus patronatus manet, licet alternis vicibus ſive per turnum ſecundum *Clement. 2. de Jure patron.* præſentatio fieri debeat, modo utriuſque Patroni nomine præſentatio fiat, qualem conventionem inter Abbatem S. Auguſtini Cantuarienſis & certos Barones inſitam fuiſſe, ex THORNEO Anglo in Chron. a. 1229. FRANCISC. de ROY cap. 9. prolegom. tract. de Jure Patronatus præm. docet; quod ſecus ſe habet, ſi ſingulus turnarius in ſuo turno ſeorſim, nulla compatroni facta mentione, præſentat; tunc enim Jus patronatus in turno Patroni laici mere laicale, in eccleſiaſtico turno mere eccleſiaſticum habendum erit. v. ARNOLD CORVINVS A BELDEREN de perſon. & benefic. eccleſ. Lib. tit. 9. n. 15. ESPEN. p. II. Tit. 25. c. 2. §. 19. & c. 4. §. 23.

3) V. ABBAS ad cap. dilectus, de offic. leg. n. 5. FAGNANVS ad cap. cum propter, de Jure patron. n. 28. & 29. FRANCISC. MANTICA Decif. 292. LEVRENIVS l. c. qu. 18. & IDELPHONVS PEREZ. de LARA de Anni-verſ. & Capellaniis L. II. c. 9. n. 12. & 15.

§. VIII. Sed quæritur: Utrum in caſu priorum, notaz, antecedente propoſito, dum ſcilicet Jus Patronatus

Patronatus ad Ecclesiam & laicum simul pertinet, factaque conventio, de candidato alternis vicibus presentando, in turno Patroni ecclesiastici illud ita mere ecclesiasticum censendum sit, ut si pro turno illius beneficium vacaret in mensis Apostolico, illud sub reservatione Pontificis cadat, & tamen patronus ecclesiasticus turnum suum consumat? Rpd Canonistæ super hac quæstione non conveniunt, IOANNES enim ANDREAS in cap. cum in illis §. fin. inf. de præbend. in 6to, nec non GARCIAS de benefico. n. 614. aliique illam affirmant, ex eo, quod ecclesiasticus Patronus, in turno existens, dicatur vice sua presentare, quodve ad eum privative presentatio pertineat; è contra LOTTER. de Benefic. Lib. II. qu. 10. n. 98. COVARRUVIAS Pract. Quæst. 36. n. 5. aliique illam quæstionem affirmant, & quidem recte, eo quod, dum in tali jure patronatus constituitur turnus, non ea mixtura solvatur, nec turnus dividat ipsum jus patronatus, aut jus presentandi, utpote quod est individuum, sed tantum usum ejus & exercitium; accedit, quod, quoad præjudicium, quod ecclesiastico juri patronatus inferri potest, illud laicale, uti §. antecedenti monuimus, omnino censendum sit 1).

1) A. L. si communem fundum ff. Quem adm. servit. a. mitt.

mixt. ubi quis consequitur per socium, quod per se non potest. Simili modo ejusmodi mixtum jus patronatus pro laicali ad eum effectum habetur, ut in eo non requiratur forma examinis per concursum, posita in Concilio Trident. Sess. 24. de Reformat. c. 18. pro conferenda parochiali. vid. LAMBERTIN. de Jure Patron. L. II. p. 3. qu. 9. LEVRENIUS l. c. qu. 18. CORVINUS de person. & benef. Eccles. L. 5. tit. 9. n. II. ENGEL. in Colleg. Jur. Canon. sub tit. de prabend. n. 61.

§. IX. Primis, equidem sæculis omne jus patronatus tam in ecclesia Orientali, quam Occidentali 1) ejusdem naturæ fuit; nam omnium fundationum inspectio ex plenitudine potestatis potissimum incumberebat Episcopis Diocesanis, quibus, ut optime BALSAMON 2) annotavit, fundatores contrariam legem, ne scilicet curam fundationum gererent, imponere non poterant, nisi ecclesia ab ipso Imperatore fundata, vel fundator ante ædificationem exemptionem à Patriarcha impetrasset 3). Hinc etiam laicis fundatoribus ex fundatione ecclesiarum nihil fere, nisi processionis aditus, uti GRATIANVS 4), ANTON. DADINVS ALTESERRA 5), INNOCENTIUS CIRONIVS 6), FRANCISCVS FLORENS 7), FRANCISCVS BOSQVETVS 8), IOANN. STRAVCHIVS 9) & Illustris BOEHMERVS 10) probe observarunt, antiquitus
com-

compētebat. Posteaquam autem sæculo circiter septimo & sequentibus à potentioribus oratoria domestica 11) in capellis & villis extrui; nec minus basilicæ laicis in feudum dari cœperunt 12), non tantum patroni appellatio, sed & distinctio inter jus patronatus ecclesiasticum & laicum, uti STEPHANVS BALZIVS 13), FRANCISCVS BOSQVETVS 14), FRANCISCVS FLORENS 15), & Illustri BOEHMER. 16), optime docuerunt, invaluit.

1) Observante FRANC. FLORENTE P. II. Opp. Jur. Civ. & Can. p. 81. 2) Ad Tit. 2. Nomocan. Photii & ad Can. 8 Concil. Chalcedon. 3) Ad hanc potestatem, Episcopis Diœcesanis tum temporis competentem, patres Concilii Aurelianensis a. 511. apud HARDVINVM Tom. II. Concil. p. 1011. & apud GRATIANVM c. 10. c. 16. qu. 17. his verbis provocant: *Omnes autem basilicæ, quæ per diversa loca constituta sunt, vel quotidie construuntur, placuit secundum priorum canonum regulam, ut in ejus Episcopi, in cujus territorio sitæ sunt, potestate consistant.* 4) Can. 26. & 27. c. 16. qu. 7. 5) In Comment. ad X. Innocent. III. p. 469. 6) In Paratitl. ad X. sub Tit. de Jure Patron. 7) In Cap. auditis de præscript. 8) In not. ad epist. Innocent. III. p. 186. 9) In Amœnit. Jur. Canon. Sem. I. Ecl. 6. n. 8. 10) In Ulu hodierno X. sub tit. de Jure patrôn. §. 16. sequi. 11) De hisce sacris laicorum privatis THOMASSIN de vet. & nov. discipl. L. II. c. 93. §. 7. seq. nec non Illustri BOEHMER. in Ulu hodi. Decreti sub tit. de Capell. Monach. & alios religios. conferri

ferri merentur. 12) De qua ecclesiarum infeudatio-
 ne præ ceteris Vir Celeberr. BOEHMERVS in diff. de po-
 testate Civili in Templa, conferti meretur. 13) In
 notis ad Rhegin. de discipl. eccles. p. m. 144. & in notis ad
 Agobardi opera p. m. 63. 14) In not. ad Innoc. III. e-
 pistol. p. 186. & 194. 15) P. H. Opp. p. 83. 16) In
 Usu hodierno X. sub tit. de Jure patron. §. 20. sequ.

§. X. Quia autem Episcopis & Clericis in-
 tolerabile posterioribus temporibus visum fuit,
 laicis in ecclesias eorumque bona dominium
 quoddam & proprietatem, contra veterem eccles-
 iæ disciplinam, tribuere, præsertim, cum laico-
 rum templa & oratoria, in usum familiarum primi-
 tus extructa, parochialium ecclesiarum formam
 pedetentim induissent atque ecclesiæ ordinariæ sive
 majores à laicis fere desererentur 1), & tamen laicis
 jus patronatus plane adimere, ne scilicet illi à fun-
 datione templorum aliorumque piorum locorum
 deterrerentur, non auderent, novam plane Ponti-
 fices suis epistolis sæculo XII. & sequentibus, in fa-
 vorem Episcoporum, juri patronatus laicali for-
 nam dare, illudque in eum statum, in quo primæ-
 vo tempore fuit, redigere tentarunt; Statuebant
 enim jus patronatus esse rem spiritualem vel spiri-
 tuali annexam, adeoque jure stricto ne quidem de
 bonis laicorum esse, personamque laici tantum ex
 C privi

privilegio Pontificis ad id esse habitatam 2). Lai-
cis nullum jus esse conferendi ecclesias & officia sa-
cra. Præsentationem nudam esse designationem
personæ, cui ab episcopo munus ecclesiasticum
concedendum sit, nec laicos dare posse, quod ipsi-
met non habeant. Jus patronatus jus singulare,
odiosum & speciem servitutis esse 3). Solam ec-
clesiam de controversiis, circa jus patronatus oc-
currentibus, judicare posse 4) & quæ sunt hæc ejus-
modi Juris Pontificii principia, imminuendi Juris
Patronatus laicalis causa, inventa.

1) Conqueruntur super hoc Ordinariarum Ecclē-
siarum neglectu patres Concilii Ticinensis a. 855. c. 3. apud
HARDVINGUM Tom. V. Concil. p. 98. his verbis: *Doctri-
na vero & prædicatio in populo partim Episcoporum & reliquo-
rum sacerdotum, partim vero populi negligentia, non sicut ne-
cessarium est, procuratur. Et sacerdotum quidem injuria nul-
latenus est excusanda. Quidam vero laici & maxime poten-
tes at nobiles, quos studiosius ad prædicationem venire oportet,
juxta domus suas basilicas habent; in quibus, divinum au-
dientes officium, ad majores ecclesias rarius venire, consueve-
runt. Et dum soli afflicti & pauperes veniunt, quid aliud,
quam ut mala patienter ferant, illis prædicandum est? Si au-
tem divites, qui pauperibus injuriam facere soliti sunt, venire
non renuerint, admoneri utique possent, ut elemosinis peccata
sua redimerent, & à fluxu rerum temporalium abstinere-
nt; admonendi igitur sunt potentes, ut ad majores ecclesias, ubi
prædicationem audire possunt, conveniant, & quantum domus*
omni-

omnipotentis Dei divitiis & honoribus ceteras antecedant, tanto ad audiendum precepta conditoris sui alacrius festinent. add. ZAEGER. BERNHARD ab ESPEN. P. II. Jur. Eccles. UNIV. Tit. 25. c. 2. §. 15. 2) Uti exc. 19. X. de Jure Patron. in prima Decretalium apud ANTONIVM AVGVSTINVM, rescripto Innocentii IV. apud MATTHAEVVM PARISIENSEM in Histor. Angl. in additam. p. 104. nec non ex cap. 16. Collect. Gregor. de Jure Patron. patet. 3) Ipse equidem FRANCISCVS FLORENS Part. II. Opp. p. 81. Jus patronatus esse jus singulare, moribus receptum, contra tenorem & rationem juris communis, in gratiam fundatorum, asserere non dubitavit, sed saniora principia FRANCISCVS de ROY cap. 5. Prolegom. de Jure patronatus profert, jusque patronatus non esse servitutem, nec ecclesiae libertatem imminuere, recte statuit, quia, ait, patroni nullum jus in ecclesiarum collatione habent, sed eam juvant eique favent, dum idoneos clericos inveniunt, quos Episcopus i. iis instituat. 4) Sic enim ALEXANDER III. in cap. 3. X. de Judic. ait: *Causa vero patronatus ita conjuncta est & connexa spiritualibus causis: quod non nisi ecclesiastico judicio valeat desiniri.* add. MATTHAEVVS PARIS. in Hist. Angl. p. 134. & 680. Sed in Gallia iputudum hocce Juris Canonici dogma proscriptum esse, AVFRERIVS de potest. seculari reg. fallent. 21. & REBVEF. in quib. caus. Jud. secul. n. 21. testantur, quod agre ferens ANTON. DAD. ALTESERRA, Jctus Gallus in hac verba, Lib. VI. de Jurisd. Ecclesiast. p. 229. erupit: *Jure pontificia de jure patronatus cognoscit Episcopus. Quia illud annexum est spirituale. Moribus nostris causa juris patronatus spectat ad Judicem laicum. Quia depravato fere rerum omnium sensu jus patronatus habetur pro temporali.* Neque

ea Ecclesia labes Gallia peculiaris : quia jam olim etiam hoc dogma tuta est Ecclesia Anglicana. Quam fere pessum dedit. Verum Alteserram hic affectibus suis indulgere, Vir Illustris IOANN. PETRVS A LVDWIG in Diss. de hæresco Nominatore c. 3. §. 5. not. a bene iudicavit.

§. XI. Ex eodem fundamento diversa plane inter patronum ecclesiasticum & laicum jura Pontifices introducere, quæ, licet primo intuitu in laicorum favorem introducta videantur 1): tamen, si accuratius ea considerentur, pleraque ad imminuendum Jus patronatus laicale, & quo Clerici laicos à suis præsepibus arcerent, uti pluribus sequentibus monstrabimus, excogitata fuerunt. Primum autem diversum Juris patronatus ecclesiastici & laici Jus in eo consistit, quod scilicet Patronus laicus intra quatuor c. 3. §. 27. X. de Jure patron. cap. un. eod. in 6to, ecclesiasticus vero intra sex mensium spatium, sub pœna devolutionis pro ea vice, præsentare teneatur. c. 2. X. de Concess. præb. non vac. c. 22. X. de Jure patron. Licet enim olim certum præsentandi tempus patronis præscriptum non fuerit, sed tantum Patroni ab episcopo illius loci admoniti, ut tempestive ecclesie provideant, clericumque idoneum præsentent: tamen, necessitate svadente, ne scilicet pro defectu pastoris, ut

INNOCENTIUS III. *in cap. 41. X. de Elect.* loquitur, gregem dominicum lupus invadat, aut in facultatibus suis ecclesia viduata grave damnum patiatur, saculo IX. & sequentibus Canonibus Conciliorum, & quidem can. 24. Concil. Romani a. 826. & c. 17. Concil. Lateran. III. a. 1179. certum tempus scilicet trium mensium (quod deinceps *in cap. 3. X. de Jure patron.* in quatuor mensium spatium forsitan ex errore, vel quia variantes Canonum citationum lectiones extiterit, mutatum 2), definitum fuit. Et cum deinceps ALEXANDER III. spatium sex mensium, quod præbendis conferendis can. 8. citati Concil. Lateran. præscriptum, ad patronorum præsentationem *in c. 22. X. de Jure Patron.* extenderit. INNOCENTIUS vero III. quatuor menses Juri præsentandi in c. 27. eod. iterum præfiniverit, Juris Canonici interpretes, quo horum capitulorum dissonantiam tollerent, cap. 22. de Ecclesiastico, c. 27. vero de Laico Patrono intellexerunt, quæ prudentum interpretatio, cum à BONIFACIO IX. *in cap. unic. de Jure Patron. in 6to* approbata fuerit, primum hocce diversum patroni ecclesiastici & laici Jus peperit 3).

1) Unde etiam LUDOVICUS ENGEL in Colleg. Jur. Can. sub tit. de Jure Patron. p. m. 862. scribere non veretur:

veretur: Regulariter autem (excepto tempore ad presentandum) semper magis privilegiatum est jus Patronatus laicorum, quam ecclesiasticum, ut laici habeant remunerationem aliquam fundationum suarum & ad eas faciendas tanto magis involentur. Ecclesiastici vero, cum raro jus patronatus habeant ex fundatione, sed frequentius ex privilegio vel donatione, ideo tantum favorem non mereri videntur. 2) Quod enim Can. 17. Concil. Lateranens. III. ex quo cap. 3. X. de Jure patron. desumptum, trium mensium spatium juri presentandi praestitutum fuerit, non tantum ex prima Compilatione X. sub tit. de Jure patron. cap. 4. sed etiam ex CYLIELMI NEVERIGENSIS Lib. III. Rer. Anglic. c. 3. probatur, ubi, decreta Concilii Lateranensis III. recensens, inter alia: Si autem, ait, hoc sine scandalo esse non poterit, ordinet Antistes Ecclesiam prout melius eam secundum clericum viderit ordinandam. Id ipsum etiam faciat, si de Jure patronatus questio emerferit inter aliquos, & cui competat, intra tres menses non fuerit definitum. Concilii Lateran. III. dispositio in Ordinac. Eccles. Serenissimorum Ducum Saxoniae, IOHANNIS ERNESTI, ADOLPH. WILHELMI, IOHANN. GEORGII & BERNHARDI etiam approbata videtur, ubi pag. 272. sequentia disposita leguntur: Wann aber der Lehn. Herr keine taugliche Person nominiren und vorstellen könnfte oder wollfte / und damit über drey Monath verziehen würde, so soll derselbe seines Amtes vom Consistorio erinnert und ihm ein gewisser Tag zur Nomination bestimmet werden / da er nun dessen allen ohngeachtet / sich nochmahls säumig erweisen würde / so sollen unsere Verordnete mit Bestellung derselben Pfarre / Diaconat und Sub-Diaconat, als oblaut / verfahren, jedoch soll solches ins fünf

künftige denen Patronis an denen Collaturen unabhä-
 theilig und unabbrüchig seyn. 3) Erdwörterbuch hoc-
 ce fatale etiam in ecclesiis protestantium observandum
 esse cenſeo, nisi aliud spatium in ordinationibus ecclesia-
 sticis, ut in adducta ordin. Vinarienti factum, praesinitum
 fuerit. In Electoratu Saxonia, dum ex Ordinac. D. Au-
 gusti vidua & liberis defuncti pastoris in solatium annus
 gratia, qui tamen per sex menses tantum durat, assigna-
 tus fuit, tempus hocce. ad praesentandum Jure Canonico
 definitum, non attenditur, CARPZOV. L. I. Jurisprud.
 Consistor. tit. 2. def. 15. BRVNEMANN. in Jure Ecclesi. L.
 2. c. 8. §. 2. Interim, si, elapſo anno gratia, patronus ne-
 minem praesentaverit, admoneri ille, eique certum tem-
 pus, intra quod novum pastorem praesentare debeat, sub
 poena devolutionis praefigi solet. vid. Rescriptum supre-
 mi Consist. Dresd. apud ADR. BEYER. in addit. ad Carp-
 zov. Jurispr. Consistor. p. m. 13. & 14.

§. XII. Sed quaeritur: A quo tempore
 spatium, ad praesentandum praestitutum, currere
 incipiat? Respondetur, licet LAMBERTINVS 1),
 aliquae apud NICOLAVM GARCIAM 2), citati, illud
 à die vacationis currere, sciverit vel ignoraverit pa-
 tronus, contendant: Tamen, cum hocce tempus
 in poenam negligentiae introductum sit, per cap. 5.
 Et 12. X. de concessio. praebend. negligentiae autem
 nemo accusari possit, nisi, vacationem sciat, verius
 est, illud à tempore verae & indubitatae notitiae, be-
 nefi-

neficiū vacasse, currere 3), nec minus aliud quodcunque impedimentum 4), sive juris sive facti, ejus cursum impedire, quemadmodum INNOCENTIUS III. prius in *cap. 3. X. de supplend. neglig. Pralat.* & in *cap. 5. de Concess. prabend.* posterius autem in *cap. 5. cit.* nec non *cap. 41. X. de Election.* ubi dictus Pontifex, tempus suspensionis Archiepiscopi in sex mensibus nullatenus computari, respondet, aperte fundatur.

1) De Jure patron. L. II. p. 2. art. 8. n. 18. 2) De benefic. P. 10. c. 2. n. 34. 3) Arg. *L. fin. ff. Quis ord. in bonor. possess. serv.* ubi IULIUS MARCELLUS ait: *Non cedent dies centum, incipient autem cedere, cum certior fieri potuerit.* Et hanc sententiam, ceu veriore[m] atque in textibus Juris Canonici fundatam, ROCHVS A CVRTE de Jure patron. verb. honorificum n. 57. CAROLVS MOLINAEVS ad *Convet. Paris.* tit. de fend. §. 55. gl. 10. n. 24. & ad *Regulas Cancellariae* n. 59. BERTRANDVS Vol. IV. *Conf.* 129. PEREZ. de LARA de Annivers. & Capellan. L. 2. c. 9. n. 34. sequ. FRANCISCVS FLORENS. ad Tit. X. de Jure patron. P. II. *Opp.* p. 184. & 296. GONZALEZ. TELLEZ. ad *cap. Litteras.* De *Suppl. neglig. Pralator.* HENR. PIRRHING. in *Meth. nova Jur. Canon.* sub tit. de Jure patron. Sect. 4. §. 4. BERNHARD. ZEGER. ab ESPEN. in *Jure Eccles.* L. II. c. 8. §. 3. FINCKELTHAVS. de Jure patron. c. 6. n. 85. & *Illustr.* BOEHMERYS sub tit. X. de *suppl. neglig. Pralat.* propugnant. Quorum Doctorum sententia procedit, licet unus tantum patronorum ignoraverit. BARBOSA de *Jure Eccles.* L. III. c. 12. n. 167. vel, si fun-

si fundator mandaverit, praesentationem intra quatuor menses à die mortis vel vacationis esse faciendam, quia voluntas fundatoris semper secundum Juris Communis dispositionem, dum aliud non expressum, intelligenda est. Quamvis autem hoc tempus ratione initii utile sit: continuum tamen illud est ratione cursus, adeo, ut de momento in momentum currat, nec singulis mensibus 31. dies attribuuntur, sed menses computentur, prout hi in Calendario à tempore notitia occurrunt. NICOL. GARCIA de benef. P. IO. c. 2. n. 42. & LEVRENIUS in foro Benefic. P. II. Sect. I. c. 2. qu. 139. 4) Modo non sit impedimentum, propria culpa procuratum, vel tale, quod commode, amoveri potuit. v. LEVRENIUS l. c. qu. 140. & 141. PASSERINUS de Elect. Canon. L. 13. qu. 4. n. 28. nec non Vir Celeb. IVST. HENNING. BOEHMERUS in diff. de Juribus Capituli sede impedita.

§. XIII. Diversi hujus inter patronum laicum & ecclesiasticum introducti Juris Canonici interpretes & inter hos PAVLLVS LANCELLOTTVS 1), HENRICVS CANISIVS 2), LVDOVICVS ENGEL 3), RICCIUS 4), ANTON. DADINVS ALTESERRA 5), & HENRICVS FIRRHING 6) hanc dant rationem, quod æquum sit, ut, qui in uno gravatur, in alio sublevetur; cum ergo laicus patronus variare, &, postquam unum praesentavit, alium praesentare queat, eum in alio gravari debere, ita, ut non habeat, nisi quatuor menses ad praesentationem.

D

ten.

lentandum: è contra, sicuti Patronus ecclesiasticus non possit variare, sed in præsentatione semel facta persistere debeat, ideo in alio eum deberi sublevari, ut haberet longius tempus ad præsentandum, scilicet sex menses. Verum enim vero, cum, maximo laicorum damno, uti mox monstrare volo, quo scilicet jus eligendi & determinandi devolveretur ad episcopum, iis variare liceat, hanc rationem valde ridiculam, &, ad incautos laicos decipiendos, inventam, quilibet facile intelliget 7).

1) Libr. I. Instit. Jur. Can. Tit. 28. §. 3. 2) In Comment. ad X. & quidem ad c. 25. de Jure patronatus.
 3) In Colleg. Jur. Can. sub tit. de Jure patron. p. m. 864.
 4) In praxi fori Eccles. Decif. 127. 5) In Comment. ad Innoc. III. Decretal. p. m. 471. 6) In nova meth. Jur. Canon. sub tit. de Jure patron. Sect. 4. §. 4. 7) Quod etiam STRYCKIUS in not. ad Brunnem. Jus Eccles. L. II. c. 3. §. 8. & Illustris IOH. PETRUS de LYDWIG. in Diff. de hæret. nominat. c. 4. §. 7. not. a. probe observarunt.

§. XIV. Secundum diversum Patroni laici & ecclesiastici jus in eo consistit, quod illi variare permissum sit, huic non æque, scilicet, quod laicus intra tempus in Jure Canonico definitum & antequam institutio primi præsentati in ecclesia vel beneficio facta, plures successive 1), præsentare possit,

fit, eo scilicet effectu, ut episcopus etiam posterius presentatum prius presentato preferre queat, ecclesiastico vero patrono, unicum tantum presentare, permissum sit, & si de facto plures presentaverit, prior omnino preferendus sit; Licet autem hæc distinctio in textibus Juris Canonici non fundata, sed à Doctoribus inventa, multis videatur: tamen originem suam ex LV cii III. epistola 2), quæ in cap. 24. X. de Jure patron. reperitur, habet, ubi, proposita quæstione: Si patronus Clericum idoneum Episcopo ad vacantem ecclesiam presentaverit & postulaverit postmodum, eo non refutato, alium æque idoneum in eadem ecclesia admitti, quis eorum alteri preferatur? Pontifex Norvicensium Episcopo sequentem in modum respondit: Judicio Episcopi credimus relinquendum, si laicus fuerit, cui jus presentandi competit. Verum, si collegium vel religiosa persona presentationem haberet, qui prior est tempore, prior jure merito videtur, quam distinctionem inter patronum ecclesiasticum & laicum INNOCENTIVS III. pontifex in cap. Pastoralis 29. X. de Jure patron. expresse confirmavit, hoc tamen addito, ut, si Episcopus à Patrono laico prius presentatum malitiose rejecerit, ei competens beneficium dare teneatur 3).

D 2

1) Non

1) Non privative, i. e. rejiciendo omnino priorem praesentatum HERTIVS Consil. 230. n. 10. nisi prima praesentatio plane invalida, tunc enim tempore, ad praesentandum praesentato, nondum elapso, licitum est patronis laicis, recedendo in totum à prima praesentatione, variare, a. cap. Cum laicis. X. de Jure patron. FAGNANVS in c. cum autem eod. PIRRHING. in nova method. Jur. Can. sub tit. de Jure patron. p. m. 618. 2) Huc etiam Juris Canonici interpretes cap. 5. X. de Jure patron. referunt V. PIRRHING. l. c. p. 627. 3) V. PIRRHING. l. c. & IANVS A COSTA in Comment. ad X. p. m. 553.

§. XV. Varias diversi hujus juris Doctores afferunt rationes; quidam enim, ut INNOCENTIVS & ABBAS 1), VALENZVELA 2), VIVIANVS 3), TVSCH. 4), IANVS A COSTA 5), & alii docent, praesentationem patroni ecclesiastici habere vim collationis sive electionis eamque jus aliquod praesentato tribuere, quod illi per ulteriorem praesentationem auferri nequeat, quod secus se haberet in praesentatione facta à laico, quippe quae nullum jus praesentato tribuat, quae ratio, licet Glossa ad cap. 24. X. de Jure patronat. eam indicasse videatur, dicens: *Patronum ecclesiasticum variare non posse, quia Clerici patroni pinguius jus habent, quam laici, & INNOCENTIVS IV. ad dictum capit. : Id circo clericalis variatio est interdicta,*

dicta, quia illorum praesentatio vicem habet electionis, disertis verbis illam habeat: Tamen prudentioribus Juris Canonici interpretibus, ut LAMBERTINO 6), GONZALEZ. TELLEZ. 7), aliisque, dum quod nullo juris textu cavetur, praesentationem patroni ecclesiastici vicem obtinere electionis, tum etiam, etsi illa electionis vices haberet, non ideo jus in re producat, sed ad rem tantum, displicet. Alii rursus 8), hujus differentiae hanc rationem assignant, quod, cum patronum ecclesiasticum minus deceat inconstantia seu variatio, secundum *cap. I. de renunci. in 6to*, eique plus temporis ad praesentandum, quam laico concedatur, nec minus ille facilius idoneum clericum, propter assiduam conversationem, invenire possit, quam patronus laicus, ideo illis variare non licere, sicut laicis.

1) Ad cap. cum autem X. de Jure patron. 2) Confil. 103. n. 4. 3) De Jure patron. Lib. 10. c. 1. n. 5. 4) Tom. V. Conclus. Pract. Concl. 152. lit. P. 5) In Comment. ad cap. 4. X. de Jure patron. 6) De Jure patron. P. I. L. I. art. 5. qu. 1. 7) In Comment. ad cap. 5. X. de jure patron. 8) Ut GONZALEZ. TELLEZ. ad cap. 5. cit. IANVS A COSTA in Comment. ad X. p. 554. ANTON. DADIN. ALTESERRA in Comment. ad X. Innocentii III. pag. 72. & DARTIS. de benefic. sectio. 6. cap. 6.

§. XVI. Sed si dicendum, quod res est, etiam haec variandi facultas, laicis patronis indulta, in maximum illorum praedictum & ad infringendum Jus patronatus laicale, uti IOHANN. SCHILTER. 1), GOTTLIEB. GERHARD. TITIVS 2), CASPAR. HENRICVS HORNIVS 3), & Illustris BOEHMERVS 4), probe observarunt, fuit introducta. Cum enim per secundam vel tertiam praesentationem prior non revocetur, nec revocari possit, sed Episcopo electio competat, quem ex diverso tempore praesentatis velit praeferre, ei que sacrum officium concedere, secundum *cap. 24. X. de Jure patron.* ita contigit, ut jus patronatus laicale in simplicem & nudam nominationem sensim transmutatum fuerit, utque non tam Patronus laicus, quam Episcopus jure praeficiendi ecclesiae amplius gaudeat. Imo inde factum videtur, ut patroni in quibusdam ecclesiis duos vel tres candidatos, magno cum suo praedictio, simul praesentare adstricti fuerint. Et hanc differentiam contra veterem disciplinam ecclesiasticam in favorem ecclesiae, & ad imminuendum Jus patronatus laicale introductam esse, ipsi cordatioris Pontificii ingenue fatentur. Sic enim ZEGER. BERNHARD. ab ESSEN. 5). Porro, inquit, *haec inter patronum laicum*
 & ec-

Et ecclesiasticum differentia contra veterem disciplinam, qua eam non agnovit, inducta videtur, quod pro firmissimo principio apud Canonistas receptum esset, laicos nullum prorsus jus dare posse in beneficiis, Et consequenter, quod ipsorum presentatio nullum jus ipsi presentato daret, sed per presentationem quodammodo tantum Episcopo indicaretur, quod hunc presentatum Patronus desideraret institui: atque ita nullatenus inconveniens judicabatur, si plures Episcopo successive offerre posset, ut ex iis digniorem institueret; cum nullum jus prius presentato per presentationem videretur acquisitum, sed id demum ab Episcopo accipere debeat. Nec minus PETRVS LEVRENIUS 6): *Dieta accumulativa variatio, seu plurium successive facta Et saepius repetita presentatio, ait, utilis est ecclesie: quo enim offeruntur plures, eo majorem delectum habet Episcopus, ut ex iis eligere possit, quem videt ecclesie aptiorem.*

- 1) In instit. Jur. Can. L. 1. tit. 13. §. 11. 2) In
 der Probe des geistlichen Rechts L. 1. P. 7. §. 13. 3)
 In not. ad Schilt. l. c. 4) In Comment. ad X. sub tit.
 de Jure patron. §. 93. 5) In Jure Eccl. Univ. p. 11.
 tit. 25. c. 5. §. 19. 6) In Foro Benefic. P. II. Sect. I. pag.
 m. 74.

§. XVII. Sed disceptatur inter Juris Canonici interpretes: Utrum Patrono laico semel tantum

tūm intra quadrimestre, an vero pluries variare liceat? Sunt enim, qui, illam variationem semel tantum posse fieri, statuunt 1), Tum quod *cap. cum autem X. de Jure patron.* in verbis: *alium aequidoneum, &: quiseorum alteri praeferatur*, tantum de duobus successive, non de pluribus loquatur, tum etiam, quod variatio odiosa, & confusio, quae ex actuum multiplicitate & reiteratione provenit, L. 13. §. fin. ff. de damno infect. L. 11. §. 18. ff. de leg. 3. vitanda sit. Sed cum per hancce Patroni laici variationem accumulativam nullum Episcopo afferatur praerogativum, cum in hujus arbitrio positum, quem ex diverso tempore praesentatis eligere velit, imo, quo plures praesentantur, tanto amplior eligendi facultas Episcopo detur, nec etiam dispositio vel textus Juris Canonici in contrarium addit, ad illorum sententiam 2), qui patronum laicum sapientius, re integra, variare posse, defendunt, merito accedo.

1) Urfagnan. ad cap. 24. X. de Jure patron. Barbosa ad id. capit. Garcias de benefic. P. 5. c. 9. n. 214. Pirring. in Jur. Canon. nova method. sub tit. de Jure patron. p. m. 618. Gonzalez Tellez ad cap. 5. X. de Jure patron. & ex nostratibus Brunnemann. in Jure Eccles. L. II. c. 8. §. 4. 2) Quam sententiam, praeter Glossam ad Clement. *plures*, de Jure patron. Franc. Flo-

FLORENS. P. II. Opp. p. 269. & ZEGER. BERNHARD.
 ab ESPEN. in Jure Ecclef. Univ. P. II. tit. 25. c. 5. pag. 22.
 tenent.

§. XVIII. Nec minus Juris Canonici Do-
 ctores circa quæſtionem : Utrum Patronus laicus
 lite, ratione primi præſentati habilitatis mota, pen-
 dente, variare, aliumque præſentare poſſit ? non
 conveniunt : IOANNES ANDREAS 1) enim & alii,
 quos citat & ſequitur CAESAR LAMBERTINVS 2)
 affirmativam defendere ſtudent, eo, quod laico
 Patrono intra quatuor meſes abſque hac reſtri-
 ctione variare, in c. 5. 24. & 29. X. de Jure Patron.
 permiſſum ſit, nec etiam cap. 1. Ut lite pendente in-
 ſtit. cum illic de electionibus & collationibus, vel
 de caſu, ſi de duobus præſentatis alter jam fuerit in-
 ſtitutus poſſeſſionemque adeptus, tractetur, hanc
 licentiam, Patrono laico epistoſis Pontificum in-
 dultam, impediatur. Verum, enim vero cum juxta
 cap. 2. eod. præſentato & inſtituto, lite pendente
 mortuo, non liceat Patrono, qui illum præſenta-
 verat, alium præſentare, ceſſante omnino per
 mortem & præſentatione & inſtitutione, ſane litis
 pendens ratio impedimentum etiam præſtabit
 præſentationi, vivente adhuc primo præſentato,
 accedit, quod principia Juris non permittant, ut
 E lite

lite pendente aliquid innovetur, *tol. tit. X. ne lite pendente*, quodve id, quod de electione in Jure Canonico statutum, ut scilicet lite pendente super alicujus electione, ad aliam progredi non liceat, commode ob identitatem rationis, ne scilicet per novos adversarios litigia in grave ecclesie dispendium prorogari contingat, ad presentationem, quae in Jure Canonico electioni saepius aequiparatur, applicari possit, merito illorum sententiam amplector, qui Patronum laicum, lite super praesentatione pendente, neque recedendo a primo praesentato, neque accumulando, variare posse, contendunt, quam etiam LANCELLOTTVS 3), DIDACVS COVARRUVIAS 4), GARCIAS 5), HENRICVS PIRRHING 6), & PETRVS LEVRENIUS 7) propugnant.

1) Ad cap. 1. Ut lite pendet. in 6to. 2) De Jure patron. L. 2. p. 1. qu. 6. art. 12. 3) De Attentat. P. 2. c. 4. in praef. n. 560. 4) Pract. qu. 36. n. 2. 5) De benefic. p. 5. c. 9. n. 217. 6) In Jur. Can. Nova Mech. sub tit. de Jure patron. p. 629. 7) In Foro Benefic. P. II. Sect. I. c. 2. qu. 147.

§. XIX. Eodem modo, Patrono laico jus variandi non competere, puto: 1) Si jurejurando promissit, se alium non praesentaturum 1), cum, quod

quod omne juramentum servandum, quod sine dispendio aeternae salutis servari potest, c. 28. X. de Jurejur. tum, quod promissio de praesentatione, alternatim facienda, juxta Clement. 2. de Jure Patronat. servanda, ergo multo magis servandum id, ad quod quis jurejurando sese adstrinxit 2). II.) Si nudum tantum pactum de non variando intercesserit, cum omne pactum servandum & quilibet juri, pro se introducto, renunciare possit 3). Nec minus III) juri variandi locus non datur, in praesudicium Patroni ecclesiastici, si scilicet in mixto jure patronatus patronus laicus & ecclesiasticus unum eundemque 4) praesentaverint, & laicus alium praesentare velit, eo quod per talem concordem praesentationem laicus tacite sese obligasse videatur, ad perseverandum in voluntate compatroni sui ecclesiastici.

1) Vid. CAESAR LAMBERTINVS de Jure patron. L. 2. p. 2. art. 16. qu. 17. ROCHVS de CVRTE de Jure patron. verb. *bonorificum* & MELCHIOR PELAEZ a MERE de Majorat. & Meliorat. Hispaniae P. I. qu. 21. p. 174. Aliud obtinet, si Patronus tantum juraverit, se non revocare velle, factam de Titio praesentationem, quia hoc in casu Patronus, dum nihilominus jure variandi utitur, & alium praesentat, primam praesentationem non revocat, sed tantum accumulatively alium Candidatum nominat,

nat, adeoque Ordinario facultatem, adhuc primum presentatum instituire, non adimit. vid. LAMBERTIN. de Jure patron. P. I. L. 2. qu. 4. a. 13. n. 3. LEVRENIVS in Foro Benefic. P. II. Sect. I. c. 2. qu. 149. Nec minus valida hoc in casu secunda presentatio erit, si primus presentatus, in cuius favorem juramentum de non variando presentatum, beneficio suo renunciaret. Card. de LVCA de Jure patron. Dec. 43. n. 10. 2) Et hanc sententiam GVTIEREZ. de Juram. confirm. p. 3. c. 13. n. 6. ZOESIVS in Comment. ad X. n. 49. PEREZ. de LARA de Annivers. & Capellan. L. 2. c. 9. n. 23. HENRICVS PIRRHING. in Nova Meth. Jur. Can. sub tit. de Jure patron. p. m. 619. & LEVRENIVS l. c. qu. 149. tenent. 3) Quam opinionem recte, meo iudicio, GVTIEREZ. l. c. num. 13. LARA l. c. & LEVRENIVS l. c. qu. 150. defendunt. 4) ABBAS ad cap. Cum autem X. de Jure patron. PIRRHING. l. c. p. 628. aliter se res habet, si in mixto Jure patronatus patronus laicus Titium, ecclesiasticus vero Mevium presentavit; hoc enim in casu laicus jure variandi nihilominus gaudebit. BARBOSA de potest. Episc. alleg. 72. n. 166.

§. XX. Tertium diversum juris patronatus ecclesiastici arque laicalis jus in eo consistit, quod patronus laicus etiam scienter 1), intra tempus presentationi presentatum, indignum presentans, non privetur potestate alterum presentandi pro ea vice, sed moneri tantum debeat, ut alium eumque idoneum presentet, ecclesiasticus vero patronus hoc in casu privetur 2) jure presentandi pro

pro ea vice & ad proximum superiorem 3) libera collatio devolvatur 4). Licet enim is, qui indignum scienter presentat, mortaliter peccet, eo, quod muneri suo non satisfaciat ecclesieque magnum incommodum afferat: tamen, cum laicus patronus variare possit in presentatione idonei Candidati, tempore, ad presentandum praefinito, nondum elapso, multo magis hoc ei, si indignum presentat, licere debet; accedit, quod nullibi de jure cautum reperitur, quod patronus, scienter presentando indignum, jure presentandi pro ea vice privari debeat, quodve ALEXANDER III. in cap. 4. X. de offic. Judic. Ordin. in calu, ubi patronus laicus indignum presentavit, Cantuariensium Archiepiscopo rescipserit: Ut superior non tam jus devolutionis exercere, quam potius Oeconomum, qui beneficii vacantis fructus colligat, eosque in ecclesie utilitatem convertat, aut successori conservet, constituere debeat.

1) Existimant equidem nonnulli Doctores, patronum laicum, scienter indignum candidatam presentantem, jure presentandi, privari, ex eo, quod scienter indignum eligens, priveretur jure suo pro ea vice cap. 1. & 12. X. de concess. praeb. c. 41. X. de Elect. quodve gravius peccatum sit, inutilem constituere pastorem, quam nullum, c. 2. X. de translat. Episc. & P E T R V S de M Y R G A de bene-

fic. qu. iii. §. 10. n. 486. sed hanc poenam privationis, de eligentibus scienter indignum, expresse statutam, ad presentantes scienter indignum, tum quod odiosa restringenda sunt, tum etiam, quod electio jus in re, presentatio vero jus ad rem tantum tribuat, non extendendam esse, HENRICVS PIRRHING. in Nova meth. Jur. Can. sub tit. de Jure patron. n. 104. recte monuit. 2) Utrum vero hæc devolutio ipso jure fiat, an vero sententia declaratoria opus sit. vid. a. Dn. BOEHMER. in Usu Mod. Jur. Eccles. sub tit. de Supplend. neglig. prælat. §. 6. & 7. 3) Ipsa vero devolutio, gradatim fieri debet, veluti ab inferioribus prælatis ad episcopum, ab hoc ad archiepiscopum, & sic porro, c. 2. & 3. X. de Supplend. neglig. Prælat. quod ex Bulla IOANNIS XXII. a. 1333. quæ apud STEPHANVM BALVZIVM in collect. auct. veter. num. 82. p. 582. sequi extat, egregie illustratur, verba ejus hæc sunt: *Item volumus, ut electio Decani (in ecclesia Villa Novæ Avenionensi) ad capitulum pertineat, ad III. menses à die nominis obitus. Quod si menses tres lapsi fuerint, electio devolvatur ad presbyteros. Si vero neque absoluerint electionem intra spatium trimestre, devolvatur electio ad Episcopum Avenionensem.* Nec minus devolutio fit cum qualitatibus beneficio devoluto annexis, PETR. LEVRENIUS in foro Benef. p. II. S. I. c. 2. §. 4. qu. 153. in fin. PETR. REBVEFF. in praxi benef. p. 121. huc etiam Instrum. Pac. tit. 5. §. 26. verba sequentia pertinent: *Et si electiones debito tempore modove non fiant, præbendarum vacantium distributio & collatio in ejusdem religionis personas, cujus decedens fuit, ex jure devoluto ad eosdem pertineat.* add. Auctor Meditat. ad Instrument. pac. cit. l. p. 413. 4) Cap. 7. §. fin. X. de Elect. & cap. II. in l. X. de Excess. Prælator. cons. INNOCENT.

CENT. III. epist. 226. Lib. 3. FRANC. FLORENS. p. II.
 opp. Jur. Can. & Civ. p. 269. ALEXAND. CHASSANAËVS
 in Paratitl. X. sub tit. de Jure patron. p. m. 254. ANT. DA-
 DIN. ALTESERRA in Comment. ad INNOCENT. III.
 Decretales p. IOL. INNOC. CIRONIUS in Paratitl. ad X.
 sub tit. de Jure Patron. p. m. 266. & IOANN. DARTIS.
 de benefic. Sect. 6. cap. 6.

§. XXI. Sed, si iterum dicendum, quod
 res est, ne hocce diversum Patroni ecclesiastici &
 laici Jus veteri juri ecclesiastico cognitum fuit.
 Quod si enim veteris ecclesie monumenta evolva-
 mus, patronos, presentantes indignum, indistin-
 ctè jure suo pro ea vice privatos jusque, alium ido-
 neum pastorem constituendi, ad Episcopum illius
 loci devolutum fuisse, invenimus. Probatur id
 ipsum ex Novella CXXIII, in cujus cap. XVIII.
 Imperator IUSTINIANVS, de hoc casu sine distin-
 ctione, utrum patronus ecclesiasticus an laicus in-
 dignum presentaverit? sequentem in modum dis-
 ponit: *Si quis Oratorii domum fabricaverit, &
 voluerit in ea clericos ordinare, aut ipse, aut ejus
 heredes: si expensas ipsis clericis ministrant & di-
 gnos denominant, denominatos ordinari. Si vero
 qui ab iis eliguntur, tanquam indignos prohibent sa-
 crae regule ordinari? tunc sanctissimus Episcopus,
 quoscunque putaverit meliores, ordinari procuret.*

Nec

Nec minus idem absque distinctione IULIANVS Patricius & Antecessor Constantinopolitanus his verbis profert 2): *Si quis Oratorium in domo edificaverit & ipse vel heredes ejus clericos in ipsa domo consecrare maluerit, sumtus ministrantes ejusdem domus audiatur, si dignos nominaverint clericos. Sin autem illi tales sent, ut divinis canonibus non comprobentur, ad episcopum pertinebit, alios clericos eligere idoneos.* Unde tertium hocce diversum patroni ecclesiastici atque laici jus ex novis recentiorum Pontificum decretalibus contra jus vetus introductum esse, non absque ratione doctissimi Juris Canonici interpretes, ut FRANCISCUS de ROT 3), ZEGER. BERNHARD. ab ESPEN 4), SIGISMUNDVS FINCKELTHAVS. 5), HVLDERICVS ab ETBEN 6), & Illustr. DN. BOEMERVS 7) asserunt.

1) Ex hocce itaque Novella 123. capite ut & ex Juliani antecessoris loco, in medium prolato, non omnis Juris devolutionis initia ad annum 1179. esse referenda, sed illud, quod ob negligentiam, in modo providendi, commissam, locum invenit, antiquissimum esse, manifeste patet. 2) In Epitom. Novell. Constit. 115. num. 466. P. 199. edit. LUDOVICI MIRAEI a. 1565. 3) Ad cap. 24. de Jure patron. 4) Part. II. Opp. Jur. Eccles. Tit. 25. c. 5. §. 24. 5) De Jure patron. c. 7. n. 10. seq. 6) Opp.

6) Opp. p. 212. 7) In Usu Mod. Jur. Eccles. sub tit. de Jure patron. §. 98.

§. XXII. Sed quæritur: Utrum tertium hocce diversum Patroni ecclesiastici atque laici jus in foris protestantium obtineat? Respondetur quod non 1), sed solet patronus, indignum ad vacans beneficium præsentans, sive ecclesiasticus sit, sive laicus, saltem, ut alium idoneum præsentet. à Consistorio moneri, eique ad id certum tempus præfigi, quodsi autem monitus alium magis idoneum, intra tempus præfinitum, præsentare non possit vel noñt, Princeps, aut nonnullis in locis Consistorium, vi juris devolutionis, pro hac vice & salvo jure patronatus, idoneum ad vacans beneficium promovet. Sic enim in Ordinatione Ecclesiastica Serenissimorum Saxonæ Ducum, IOANNIS ERNESTI, ADOLPHI WILHELMI, IOANNIS GEORGII & BERNHARDI de anno 1664.

p. 272. hac de re cautum: Wenn aber der Lehnherr keine taugliche Person nominiren und vorstellen könnte oder wollte, und damit über drey Monathe verziehen würde, so soll derselbe seines Amts von dem Consistorio erinnert und ihm ein gewisser Tag zur Nomination bestimmet werden; Da er nun dessen allen ungeachtet, sich nochmahls

faumig erzeigen würde, so sollen unsere Verordnete mit Bestellung derselbigen Pfarr, Diaconat und Sub Diaconat, als oblant, verfahren, damit solcher Kirchen-Dienst, nicht vacire, noch die vicini Pastores über die Gebühr beschwehret, sondern die Pfarr-Kinder mit der Predigt göttlichen Worts und rechten Gebrauche der Heil. Sacramente durch ihren eignen Pfarrer versehen werden mögen; Jedoch soll solches ins künftige dem Patronis an denen Collatoren unnachtheilig und unabbrüchig seyn. Similiter in renovata Ordinatio. Eccles. Hassiac. c. 3. disponitur: Wird aber der Präsentirte nicht gnugsam erfunden, so soll ihn Unser Consistorium nicht zulassen, sondern dasselbe dem Collatori, um eine andere tüchtige Person zu präsentiren, zu erkennen geben. Und im Fall der Collator hierinnen fahrlässig seyn, und aufs längste in zweyen Monathen nach beschehener Erledigung der Pfarr keine qualificirte Person präsentiren würde, so soll unser Consistorium ohne alle Mittel die Pfarr, damit sie länger nicht ledig stehe, und die Leute versäumet werden, zu bestellen Macht haben 2).

1) Consentiant HVLDERICH ab EYBEH de origine, progressu, usu & auctorit. Juris Canon. in tertio pro-

protestantium §. 31. & Illustr. BOEHMERVS in Usu Mod.
 Juris Can. sub Tit. de supplend. neglig. pralat. §. 8. 2)
 Idem in Ordin. Saxon. Elect. Ecclesiast. Tit. Von Veruff
 und Annehmung der Kirchen-Diener §. Wann aber/
 nec non in Ordin. Saxon. Coburgensi Eccles. Lib. II. c. 12
 §. 5. dispositum reperitur,

§. XXIII. Multo magis Jus devolutionis,
 absque distinctione: Utrum patronus ecclesiasticus
 an laicus sit, locum inveniet, si patronus, non
 simplici vice admonitus, ut aliam electionem, ca-
 nonibus atque legibus conformem, instituat, ido-
 neumque candidatum praesentet, in sua reluctatio-
 ne & inobedientia perseveret iustumque superioris
 plane spernat. Licebit partem Responsi, illustris
 Ordinis Juridici nomine elaborati, doctrinam
 haecce haud parum illustrantis, adponere: Die
 III. und IVte Frage anreichend: Obwohl 1) ei-
 nem Landes-Herren denen Patronis in dem ihnen
 zustehendem Jure patronatus einigen Eingriff zu
 thun, ordentlicher Weise nicht frey steht:

Ziegler. de Jure Majest. L. 1. c. 14. §. 6.

vielmehr 2) löblich, daß, wenn auch bey Ausü-
 bung desselben etwan einige Unordnung mit un-
 tergelauffen wäre, er den Fehler, so viel als mög-
 lich, übersehe, und denen ausgestellten Reverla-

lien gemäß, an Ausübung derer hergebrachten Rechte dem Patrono nicht hinderlich falle, ins besondere aber 3) in der Fürstl. Alttenburgischen Lands-Ordnung

P. I. c. 3. Tit. I. p. 34.

enthalten :

Ist aber jemand aus denen Land-Ständen oder Unterthanen gedachte Patronat-Gerechtigkeit angehörig, soll der Patron dem Consistorio eine tüchtige Person, die er denselben vorher zur Prüfung zu stellen, zu ernennen haben, darinnen ihm auch von dem Consistorio, wenn der ernannte an ihm selber qualificiret befunden wird, mit Aufnöthigung solcher Personen, welche dem Patron, Lehre, Leben und Wandels halben unbekandt, ob sie gleich von dem Consistorio für noch tüchtiger, als diejenige, welche der Patron präsentiret, erachtet würden, kein Vor- noch Eingriff geschehen soll.

Hiernächst 4) wenn auch ja auf Seiten des Stadt-Raths zu N. bey der Wahl Quästionis, einige Unrichtigkeit mit untergelauffen, dennoch solche weiter nichts, als daß der Stadt-Rath zu einer andern Wahl schreiten müsse, nach sich ziehen

hen würde, indem der Patronus laicus, wenn derselbe bey der Wahl etwas versehen, oder ein Indignus von ihm präsentiret worden, des Juris presentandi, quia ei facultas variandi in Jure Canonico concessa,

Boehmer. in U. M. Decret. sub tit. de Jure patron. §. 98.

nicht einmahl pro hac vice beraubet werden kan.

Finckelthaus de Jure patron. c. 7. n. 14.

Unrath de Jure Patron. Memb. 2. th. 4. & 5.

Brünnem. Conf. 142. n. 99.

und also, daß der Stadt-Rath zu N. der Patronat-Gerechtigkeit so wenig überhaupt, als auch nur vor dieses mahl verlustig sich gemachet, noch daher von der Landes-Herrschaft ein Diaconus ex officio und nach Gefallen nach N. gesetzt werden könnte, es scheinen möchte:

Dennoch aber und bieweil 1) der Stadt-Rath zu N. bey der unternommenen Diaconats-Wahl, seiner Schuldigkeit gemäß, nicht verfahren, vielmehr voreilig und dem Herkommen zuwider, dieselbe vorgenommen, und daher 2) von Ihro Hochfürstl. Durchl. dem Herren Herzog zu N. als Landes-Herrn, denselben, daß er zu einer andern Wahl schreiten solle, durch das

fol. A. c. 37. befindliche Rescript mit Zug und Recht
 auferleget worden, deme er doch 3) so wenig als
 dem anderweit erfolgten und fol. A. c. 44. befind-
 lichen Fürstl. Rescripte, als worinnen ihm,

bey Verlust des demselben über ermeldtes
 Diaconat zustehenden Juris patronatus,
 eine andere Wahl vorzunehmen, ernstlich anbe-
 fohlen worden, ein Gnüge geleistet, vielmehr 4)
 einige Raths-Membra, als N. N. N. nebst dem
 Adjuncto N. welcher wider das Herkommen, und
 mit Widerspruch der Ubrigen, auf das Rath-
 Haus geholet worden, laut dem fol. A. c. 49. sequ.
 befindlichen Aussagen, bey Publication hochge-
 dachten Rescripts, sich der ernstlichen Intention des
 Landes-Herrens hefftig widersetzet, auch ge-
 dachter Adjunctus N. auffer andern ärgerlichen
 Reden, folgende irrespectueule Worte:

In dem publicirten Rescripte wären blosse
 und leere Drohungen enthalten, man dürf-
 te sich dafür nicht fürchten,
 ausgestossen, auch ferner, nebst dem Bürger-
 meister N.,

und wenn es mit Besetzung der Diaconat-
 Stelle auch noch zehen Jahr währete, so
 sollte

sollte dennoch kein neuer Rath gewehlet werden,

sich vernehmen lassen, ja der Stadt-Richter N. sich nicht geschäuet, folgende auführische Worte bey dem Raths-Wirthe auszustossen:

Ihr Bürger, der Prinz zu N. will mich in Arrest nehmen lassen, ihr werdet mir zu Hülffe kommen und beystehen,

und, obzwar 5) die übrigen Raths-Membra ihren Mißfallen über solche Aufführung bezeuget, auch, daß sie bereit wären, denen Fürstl. Rescriptis sich zu submittiren, vorgegeben, haben doch dieselbe dadurch, daß sie zu einer andern Wahl binnen der in den Canonibus gesetzten Zeit nicht geschritten, nicht allein solche Widerspänstigkeit tacite ratihabiret, sondern auch des Juris variandi sich verlustig gemacht,

Boehmer. ad tit. de Jure patron. §. 98.

besonders da die Distinction inter Patronum ecclesiasticum & laicum, daß nehmlich nur allein jener, nicht aber dieser, wegen der wider die Canones unternommenen Wahl des Juris Patronatus pro hac vice sich verlustig mache, recentiorum Pontificum epistolis contra Jus Canonicum vetus, wie solches

Franc.

Franc. de Roy ad c. 14. X. de Jure patron.
Bernh. Zeger. ab Elpen in Jure Eccles. Uni-
vers. P. II. tit. 25. c. 5. §. 24.

gar wohl angemerket, introduciret worden, als
halten wir dafür, daß, bewandten Umständen
nach, der Stadt-Rath zu N. des demselben über
das Diaconat zustehenden Juris Patronatus vor
diesemahl sich verlustig gemachet, und daß von
der Landes-Herrschaft ein Diaconus ex officio
und nach Gefallen, jedoch, daß derselbe mit den-
jenigen Gaben, so von einem Diacono noth-
wendig ersodert werden, begabet sey, nach N.
wohl gesehet werden möge: B. R. W.

NUNC SEQUITUR PARAGR. XXIV. LOCO

QVAESTIO:

VTRVM IMPERATOR IN CAPITVLIS
IMMEDIATIS AVG. CONF. ADDICTIS
IVS DEVOLVTIONIS EXERCERE POSSIT?

PER MODVM RESPONSI

ELABORATA.

Non immerito autem hoc loco quaeritur 1):
Utrum in Capitulis Immediatis Augustanae
Confessioni addictis, Imperator Ius devolutionis
exercere possit, si scilicet illa, vel non intra tempus
prae-

præfinitum vacanti beneficio provideant, vel indignum scienter eligant, vel in eligendo discordent ? Licet autem controversia hæcce 2) admodum ardua sit, à privato haud dirimenda ; tamen meam de illa sententiam, salvo jure cujuslibet, salvoque meliori aliorum judicio, per modum Responsi & saltem exercitii causa, aperire licebit.

Quamvis in Jure Canonico tam electionibus, quam collationibus, ut & institutionibus certa tempora, intra quæ electiones & collationes fieri debent, sint præscripta :

c. 41. X. de elect.

c. 2. X. de concess. præb.

Passerin. de Elect. Canon. c. 13. qu. 4. n. 49. seq. nec minus dignus eligi atque ad beneficium vacans vocari debeat, cum paria sint non providere vacanti ecclesie & non legitime providere,

c. 2. X. de transl. Episcop.

& gravius peccatum sit, inutilem pastorem constituere, quam nullum,

Petr. de Murga de benefic. qu. 6. §. 10. n. 486. ita, ut si hæc observata non fuerint, electores vel collatores jure providendi pro ea vice priventur, atque ad proxime superiorem devolutio fiat,

c. 2. X. de concess. præb.

G

C. 41.

§. 21. X. de elect.

Dd. ad Tit. X. de suppl. neglig. Prælator.

§. 26. art. V. Instrum. Pac. Cæsar. Svec.

præterea Imperatores jus confirmandi & investien-
di episcopos, à quo etiam jus devolutionis, tan-
quam minus, dependet, à Constantini M. usque
ad Henrici V. tempora, qui præcipuam hancce
Majestatis Cæsareæ partem Calixto II. in prædam
dare coactus est,

Helmoldus in Chron. Slav. c. 39. a.

Leibnit. T. II. Script. Brunsv. p. 571.

Otto Frisingens. L. 9. Chron. c. 16. & Lib. 2.
de gest. Frider. c. 3.

Chronogr. Saxo & Albertus Stadenfis ad
ann. 1122.

optimo jure exercuerint,

Waltramus Episc. Numburgensis in lib. de
investitura Episcop. per Imperatores faci-
enda, qui a. Schardium de Jurisd. Impe-
riali, reperitur.

Ludov. Thomassin. de Vet. & Nova eccles.
discipl. P. II. L. 2. c. 6.

Herm. Conring. de Constit. Episc. Germ.

Caspar. Ziegler, de Episc. L. II. c. 2. §. 2. sequ.

Io. Schilter. de libert. eccles. German. L. II.
III. & IV.

imo etiam casus non deficiant, ubi Imperatores
post fatalem hancce juris, investiendi episcopos,
renunciationem, discordante Capitulo, Episco-
pos aliosque Prælatos constituerint,

De Lothario II. enim, quod Nortbertus Ar-
chiepiscopus Magdeburgensis ab illo in-
vestitus fuerit, Albericus Monachus ad a.
1126. scribit. Nec minus de eodem Im-
peratore, quod in Werzeburch electio-
nes Episcoporum, Henrici Ratisbonen-
sis, & Walteri Augustensis, confirmaverit,
Chronographus Saxo ad a. 1133. refert,
plura exempla de Conrado III. Frideri-
co I. Ottone IV. & Frider. II. Helmoldus
Lib. I. Chron. Slav. c. 69. Otto Frisingen-
sis L. 2. c. 6. ad ann. 1152. & ex recentiori-
bus Schaten. T. I. Annal. Paderborn. p.
893. Philipp. Reinhard. Pfeffinger. in Vitria-
rio illustrato vol. I. p. 1391. sequ. & Io:
Wilh. Gœbel. in Diss. de Juribus Proce-
rum Imperii Majestaticis cap. 2. §. 3. ad-
ferunt.

&, licet Imperator Henricus V. juri investiendi e-
pisco-

piscopos renuntiaverit, successoresque ejus in Imperio hanc renunciationem ipso facto approbaverint: tamen illam non aliter, quam rebus sicstantibus, i. e. quamdiu pontifici Jus circa sacra constitutioque episcoporum salva illibataque relicta est, factam, suspensoque nunc Pontificis, per pacem Religiosam & Westphalicam, in territoriis Principum protestantium, jure, Cæsaris jura in pristinum vigorem & statum deducta esse, videri posset,

Boehmer. in U. M. X. sub tit. de suppl. neglig. Pralat. §. II.

de Ludwig in Diss. de Jure Annatar. c. 1. §. 5. num. 5.

quia, quod ad tempus prohibitum est, post illud tempus iterum permissum censetur,

L. 3. §. 3. ff. de legat. 3.

hisce porro accedat, quod, suspensâ in ecclesiasticis papali in terris protestantium potestate, Principes jure devoluto utantur circa capitula mediata, adeoque, quin idem Jus Cæsari, quoad Capitula immediata concessum esse debeat, æquum videatur,

Boehmer. l. c.

denique

denique etiam Imperator de emergentibus circa
postulationes & electiones immediatorum Præla-
torum litibus, decernere providerique, ne quid
detrimenti Pax Religiosa & VVestphalica ex hujus-
modi controversiis capiat, possit,

§. 54. art. V. Instrum. Pacis VVestph. & Auct.
Medit. ad Instrum. Pac. Spec. V. ad art. 5.

§. 54. p. 770.

Boehmer. in Usu Mod. X. sub tit. de postulat.

§. 17.

Kemmerich. in Introd. ad Jus Publ. L. V. c. 4.

§. 23.

hocque inter alia Acta, postulationem Abbatissæ
Quedlinburgensis & Episcopi Lubecensis concer-
nentia,

à Fabro in der Staats-Cansley T. X. c. 14.
T. XIII. c. 14. & T. XIV. cap. 6.

collecta, satis edoceant; tandem etiam auctori-
tas & commendatio Imperatoris in electionibus
Prælatorum Immediatorum multum ponderis ha-
bere soleant, nec etiam invito Cæsari Prælatus in-
vestiendus obrudi possit,

Horn. in Jure publ. c. 41. §. 30.

imo, secundum nonnullorum tradita, Imperator,
G 3. discor-

discordantibus Cardinalibus, jure devoluto, Pa-
pam dare possit,

Multius in repræsent. Cæsar. Majest. P. II. c.
33. p. 925. & 938.

adeoque, ex hâc deductis, Cæsarem pari jure in
Capitulis immediatis, Protestantium religioni ad-
dictis, jus devolutionis exercere posse, concludi
posset:

Verum enim vero, cum Henricus V. Impera-
tor jus investiendi episcopos aliasque juris circa sa-
cra species voluntaria abdicatione in manus Pon-
tificis Calixti II. uti tabulæ conventionis, quæ apud
Abbat. Urspergens. in Chronico ad a. 1122.
Alberic. Monachum in Chron. ad eund. ann.
& Leibnitium Tom. I. Codic. Jur. Gentium
diplom. diplomate 2.

reperiuntur, satis superque docent, resignaverit,
successoresque ejus & tacite & expresse hanc renun-
tiationem adprobaverint, imo improvida sua in-
dulgentia Pontificis in ecclesiasticis auctoritatem
magis magisque promoverint,

Conring. de Constitut. Episc. §. 65.

Schilter. de libert. Eccles. Germ. L. 5. c. 12. §.
12. sequ.

hæc autem Pontificis in ecclesiasticis potestas,
per

per pacem Religiosam & Instrumentum Pacis, in
 terris Principum protestantium cum omnibus suis
 speciebus & absque ulla exceptione, quia vox, o-
 mnis, universalis est, omnesque casus includit &
 nihil excludit,

L. 68. ff. de leg. 3. Carpz. Pr. Rer. Crim. qu.
 22. n. 21.

suspensa sit,

§. Damit auch Pac. Relig. de a. 1555.

§ 48. art. V. Instrum. Pac. VVestph.

& quidem non negative sed destructive, hoc est
 cum pleno effectu,

de Lyncker de superiorit. sacra §. 3

Böcher. de Jure Episcop. Princip. Evang. c.

2. §. 8.

Kemmerich. in Introd. ad Jus Publ. L. 5. c. 3.

§. 33.

nec in favorem Caesaris, quippe qui à partibus Pon-
 tificum stetit, sed in favorem Principum Protestan-
 tium,

Böcher. ad Tit. X. de supplend. neglig. Præ-

lat. §. 12.

nec etiam, ut Imperator jure postliminii jus circa
 sacra in Imperio reciperet, quippe qui, ut laicus,
 secundum Juris Canonici principia, quæ tamen
 Impe-

Imperator agnoscit, jurisdictionis ecclesiasticæ &
jurium Episcopaliū incapax plane habetur,

c. 2. 3. 4. & 5. c. 10. qu. 1.

c. 7. c. 11. qu. 1.

c. 2. X. de Judic.

c. 16. X. de foro compet.

Struv. in S. J. Publ. c. 26. §. 23.

sed ut superioritatis territorialis in terris Principum
Protestantium annexum esset,

§. 19. & 48. Instrum. Pac. VVestphal.

de Ludwig in diss. de Jure Annatar. Opuscul.

Miscell. T. 2. p. 907.

utque impedimenta, quæ exercitio hujus juris emi-
nentioris hæctenus obstiterunt, è medio tollerentur,
atque Principes Evangelici jure circa sacra ite-
rum jure proprio, sicuti olim fecerunt,

Reinhard. de Jure Principum Imperii circa
sacra, in primis Sereniss. Ducum Saxon.

uti possent,

Auctor. Meditat. ad Instrument. Pac. Spec. V.
p. 710.

Petr. Müller. de Jurium Episcopaliū præ-
tensa reviviscencia Sect. 1. c. 2. §. fin.

distincta enim sunt, suspendere & transferre

Bursatus Consil. 392. n. 75.

Oppo-

Opposita, plena libertas & quævis subjectio;

Calvinus in Lex. Jurid. voce, libertas, n. 40.
incompatibilia vero, consentire, ut jurisdictio ecclesiastica cum omnibus suis speciebus annexum sit superioritatis territorialis, & tamen illam jure postliminii sibi vindicare,

de Ludwig de Jure Annatar. opp. Miscell. T.

II. p. 908.

ita ut omnia, quæ à jurisdictione ecclesiastica dependent, & juris diocesani sunt, in Status Imperii Evangelicos translata,

Rhetius in Jure Publ. L. 1. tit. 16. n. 8.

& cum superioritate territoriali independenter conjuncta sint,

§. 19. 30. & 48. Act. V. Instrum. Pac. Westph.
Struv. in S. Juris Publ. c. 23. §. 30.

habeantque illi jus sacrorum omnimodum,

Schweder. in Juris Publ. part. spec. Sect. 2.
cap. 12. §. 1.

nec non supremam & illimitatam, modo in Pacis Religiosæ & VVestphalicæ constitutionem, cui actus eorum utique subjacent, non impingant,

Kemmerich. in Introd. ad Jus Publ. L. VII.

c. 4. §. 20.

in ecclesiasticis jurisdictionem & potestatem circa
sacra H §. 48.

§. 48. art. V. Instrum. Pac.

Coccejus in Prud. Jur. Publ. c. 18. n. 38.

Struv. in S. Jur. Publ. c. 26. §. 27.

nullumque in caussis ecclesiasticis superiorem agnoscant, non Imperatorem, utpote, qui Jus circa sacra in Imperio non usurpat, sed ejus exercitium Pontifici concessit,

Uffenbach de Judic. Imp. Aulico c. 19. Sect. 2. subsect. 1.

seque ad defendendum pontificem omniaque ejus jura adstringit,

Art. 1. & 16. Capitul. Carol. V.

Art. 1. & 15. Ferdin. I.

Art. 1. Maximil. II.

Art. 1. & 15. Rud. II.

Art. 1. & 17. Matthiæ.

Art. 1. 15. & 35. Ferdin. II.

Art. 1. & 18. Ferdin. III.

Art. 1. 16. & 17. Ferd. IV.

Art. 1. & 19. Leop.

Art. 1. & 2. Josephi & Art. 1. Caroli VI.

non Pontificem, quia hujus Jurisdictionis Ecclesiastica in terris Principum Protestantium penitus sublata,

Joh. VVolfg. Textor de Jure Episcop. in terris Principum Protestantium.

Rhetius

Rhetius de Jure Statuum circa sacra.

Stryckii diff. cit.

Boehmer de Jure Episcop. Princip. Evang.

è contra Imperatori nihil præter Jus primariarum
precum & investiturarum in Immediatis Capitulis
& Præfultatibus concessum sit.

§. 18. & 21. art. V. Instrum. Pac.

exceptio autem regulam firmet in casibus non ex-
ceptis,

L. 12. §. 43. ff. de damn. inf.

ita, ut ei ne quidem confirmatio Episcoporum, à
qua tamen jus devolutionis dependet, relicta, sed
electi atque postulari Præfules statim & absque ex-
ceptione ab eo investiri debeant,

§. 21. art. V. Instrum. Pac.

porro etiam nihil novi sit, electionem præfulis in
Germania, absque ullo devolutionis vel felonix
metu, per aliquot annos impune dilatam fuisse,

Cothmann, Vol. III. Resp. 10.

de Ludwig in diff. de Jure Annat. opp. Miscell.

T. II. P. 908.

adeoque ex hæcenus deductis sequatur, Status Im-
perii Evangelicos in libero Juris territorialis in ec-
clesiasticis exercitio contra §. 8. Art. V. Instrumenti
Pacis quam maxime turbatum iri, si Imperator jus
devo-

devolutionis in Capitulis immediatis exercere vellet, imo illos deterioris adhuc conditionis fieri, quam Status Catholicos, quippe in quorum territorii Imperator in caussis ecclesiasticis nihil disponere potest,

Helvic. Schutz. L. III. Iur. publ. Tit. 2. posit. 2.

Blum. in Proc. Cam. Tit. 29. n. 86. & 114.

nunc autem inter Status Evangelicos & Catholicos exacta æqualitas statuenda, & quod uni parti justum, alteri quoque justum esse debeat,

§. 1. in fin. Art. V. Instrum. Pac. & Art. 1. in fin.

Capit. Leopold.

Lunig. T. II. der Europäischen Staats-Consil. Conf. 404.

Tandem nec hisce rationibus obstat, quod 1) Status Evangelici jure devoluto utantur in Capitulis Mediatibus, quodve 2) Imperator secundum §. 54. Art. V, Instrum. Pac. de emergentibus litibus circa postulationes & electiones Prælatorum Immediatorum decernere possit; nec minus 3) commendationes Cæsaris in electionibus Præfulum Immediatorum multum pondus habeant, nec illi invito Prælatus investiendus obtrudi possit, cum ad 1), Pontificis in ecclesiasticis potestas suspensa sit in favorem Principum Evangelicorum, non Cæsaris, nec

nec minus Capitula mediata strictiori vinculo sub-
jaceant statibus protestantibus, quam immediata
Caesari, quae sede vacante status Imperii personam
induunt & superioritatem omnem exercent,

§. 21. Art. V. Instrum. Pac.

Boehmer. ad Tit. X. de suppl. neglig. Pralat.

§. 12.

de Ludwig de Jure Annat. Opp. Milc. T. II.

p. 908.

ad 2) Jurisdictionis Imperatoris in causis ecclesiasticis
tantum fundata sit, si controversiae versantur inter
duos Imperii Status, aut si alicui contra Pacem Re-
ligiosam & Westphalicam injuria inferatur, non au-
tem si lis sit inter Evangelicorum statuum subditos,
aut inter hos & eorum superiores, multo minus, si
caussa ipsum Jurisdictionis Ecclesiasticae exerciti-
um, quippe quae superioritatis Territorialis anne-
xum est, concernit, ad 3) denique exinde, quod
invito Caesari Praelatus investendus obrudi ne-
queat, ad ius devolutionis argumentari minime
liceat, cum alias sequeretur, eum etiam, ad quem
minus solennis postulatio, quia interesse aliquod
in electione habet, dirigenda,

exemplum in §. 2. pacti inter Elector. Saxon.

Augustum & Capitulum Reverendiss. Qued-

H 3

linb.

linb. a. 1574. initi, ibi: Zum Andern, Haben hiergegen die Aebtiſin und Capitul gewilliget und zugesaget, daß hinführo keine Aebtiſin oder Coadjutorin gewehlet werden solle, denn mit Sr. Churfürstl. Durchl. Gnaden, und Derſelben Nachkommen, Vorwissen, u. occurrit, integram transactionem, vid. à Fabrum T. XIV. der Europäiſchen Staats-Canzley c. 6. p. 493.

Ius devolutionis pretendere & exercere poſſe, quod tamen ſtatueri, nemo hætenus auſus fuit. Ex quibus à me deductis, Imperatori jura devolutionis, in Immediatis A. C. Capitulis, aſſeri non poſſe, ſalvo meliori aliorum judicio, concludo.

1) Occaſionem huic quaſtioni Reſcriptum Caſareum, ad Reverendiſſimum Capitulum Quedlinburgenſe d. 30. Maji a. 1708. emiſſum, dedit, quod, una cum dicti Capituli ad Caſarem reſponſione ANTON. FABER T. III. der Europäiſchen Staats-Canzley p. 489. ſequi inferoit. 2) Eandem quaſtionem, apud Viros Illuſtres Dn. de LUDWIG in diſſ. de Jure Annatarum Opp. Miscellan. pag. 908. & BOEHMERUM in U. M. X. ſub tit. de Supplenda neglig. Pralat. §. II. & 12. ventilatam, B. L. inveniet.

§. XXV. Quartum inter patronum eccleſiaſti-

stasticum & laicum discrimen in cap. cum dilectus.
 28. X. de jure patronatus. Et cap. dilectus. 6. X. de Of-
 fic. legati reperitur, ubi Papa INNOCENTIUS III.
 Legatum à latere 1) juri patronatus ecclesiastico 2)
 derogare posse, laicali non æque, disponit. Sicut
 enim Pontifices eorumque Legati à latere, in pro-
 vincias missi, hoc sibi inter alia sumebant, ut non
 tantum in ecclesiis vacantibus, (preto patrono, tam
 laico quam ecclesiastico, instituerent, sed etiam sic
 nominata mandata de providendo seu litteras ex-
 pectativas ad patronos, ut scilicet ecclesiam proxi-
 me vacaturam eorum denominationi & collationi
 reservarent, mitterent, cap. 1. Et 3. de offic. legati in
 6to. Hoc autem patroni in primis laici ægre fere-
 bant, gravesque desuper querelas 3) non tantum
 apud suos Principes sed & pontifices instituebant;
 ita post multas controversias demum obtinuit, ut
 quidem pontifices, ne alicui in posterum liceret ec-
 clesiã, in quibus laici sint patroni, præter eorum
 consensum conferre, decreverint, ecclesiasticos ve-
 ro patronos, potestati Legatorum à latere cedere,
 coegerint. Quod diversum Patroni ecclesiastici
 & laici jus etiam tam diu obtinuit, usque dum in
 Concilio Tridentino Sess. 24. de Reform. c. 18. &
 19. generaliter omnes & pontificis & legatorum re-
 servationes sublata fuerint.

1) Qui

1) Qui etiam ab *IVONE* epist. 109. *laterales*, à *GOTFRIDO* Lib. I. epist. 18. *legati à latere D. Petri*, à *BALSAMONE* vero initio commentarii sui ad Synodum celebratam in Trullo Palatio *legati à facie in rē negotiorū* vocantur; De origine & potestate legatorum à latere, *PETRVS* de *MARCA* de Concord. Sacerd. & Imp. Lib. V. *THOMAS* SIN. de ver. & nova etecl. discipl. P. I. L. II. c. 17. *IOANN. DARTIS*. de benef. S. 3. c. 4. & *FR. FLORENS.* P. II. opp. p. 167. conferri merentur. 2) Quod scilicet Clerico ratione ecclesie vel beneficii sui competit, secus si jus patronatus ad clericum ratione proprii patrimonii pertineat, *COVARRUVIAS* Pract. qu. c. 36. *PAVLVS* *PIASECIVS* l. c. Episcop. p. 2. c. 5. n. 40. aut si mixtum sit jus patronatus, hisce enim in casibus ejusmodi legatorum derogationes non obtinuerunt. *LAMBERTIN.* de iure Patron. P. 3. L. 2. qu. 9. art. 9. *REDOAN.* de reb. eccles. non alienand. qu. 31. n. 9. & *PIASECIVS* l. c. 3) Quere-
 las Comitum atque Magnatum Angliæ super hacce Juris patronatus derogatione *MATTHÆVS* *PARIS.* in Hist. Anglor. ejusque Continuator ad a. 1239. 1259. & 1267. exponunt, simulque super injuriis Patronis, tam laicis quam ecclesiasticis per derogationes Legatorum à latere illatis, graviter conqueruntur.

§. XXVI. Dantur præterea alia adhuc patroni ecclesiastici & laici jura quamplurima, in jure Canonico partim fundata, partim etiam ab ejus interpretibus excogitata, v. g. V.) Quod patronus ecclesiasticus petere possit à beneficiato, sibi reddi rationem administrationis redituum ecclesie patronatae.

tronata, laicus non æquet), *cap. cum & plantare 2.*
§. 2. X. de privileg. & excess. pralat. & cap. ex litte-
ris 7. de jure patronatus, cujus differentia hanc Ju-
 ris Canonici interpretes dant rationem, quod pa-
 tronus laicus, postquam dotem ecclesie assignavit
 necessariam, non possit sibi aliquid temporale re-
 servare, ne quidem cum consensu Episcopi c. 6. c.
 10. qu. 1. VI.) Quod patronus laicus nullo un-
 quam tempore possit presentari, nec per se ipsum,
 nec per alios, ecclesiasticus vero seu clericus per
 collegas ad beneficium juris patronatus sui presenta-
 ri, & in beneficiis simplicibus se ipsum presenta-
 re, in magnis vero preces porrigere & collatum be-
 neficium motu proprio acceptare, presentationi à
 compatronis de se factae consentire, & si sint pari
 numero, augere possit 2). VII.) Quod Jus pa-
 tronatus contra patronum laicum cum prædio an-
 nis 10. inter præsentis & annis 20. inter absentes,
 absque prædio vero 30. annis præscribatur *a. L. 31.*
C. de præscr. 30. annor. ad præscriptionem autem
 Juris patronatus ecclesiastici 40. anni, sicuti in re-
 bus ecclesie aliis, requirantur 3). VIII.) Quod
 patroni laici succedant in jure patronatus jure here-
 ditario per stirpes & non per capita *Clement. plures*
de jure patron. jus patronatus vero ecclesiasticum

I

non

nō transeat jure hereditario sed jure successionis in ecclesia, adeoque per capita & non per stirpes succedatur. Sed ne dissertationis limites transgrediar, pedem hic figo, atque B. L. cui, plura diversa patroni ecclesiastici & laici jura scire, interest, ad auctores, qui ex professo de jure patronatus scripserunt, veluti ANTONIVM de BVTRIO, IO. de ANANIA, HENR. BOICH, CAES. LAMBERTINVM, ROCHVM de CVRTE, PAVL. de CITADINIS, FRANC. de ROT, MATTH. STEPHANVM, CASP. VNRATH, SIGISM. FINCKLTHAVSIVM aliosque remitto.

1) V. INNOCENTIVS in cap. un. ut eccles. benef. sine dim. conf. ABBAS in cap. ex litteris X. de Jure patron. LAMBERTIN. de Jure patron. p. m. 406. MODESTIN. PISTORIS Consil. 43, n. 22. apud Protestantes, licet exactio rationum reddituum ecclesiasticorum ad jus episcopale pertineat: tamen cujuslibet patroni etiam laici praesentia in exactioe rationum requiritur, FINCKLTHAVS. de Jure patron. c. 2. & CARPZOV. L. II. Jurispr. Consist. d. 316. 2) Vid. LAMBERTIN. de Jure patron. p. m. 84. 3) Vid. BRUNNEMANN, in Jure Eccles. Lib. II. c. 8. §. 8, ibique STRYCK. in not.

SOLI DEO GLORIA.

COROL.

COROLLARIA.

I. Jus patronatus in L. 15. C. de S. S. Ecclesiis & L. 46. §. 3. C. de Episc. & Cler. non occurrit.

II. Jus præsentandi à jure patronatus separari non potest.

III. Articulus VII. §. 1. Instrumenti Pac. Westphal. tantum inter Protestantes locum invenit, quatenus duas partes faciunt, non vero inter Protestantes & Catholicos.

IV. Sortis judicium in constituendis ecclesiarum ministris, si duo patroni in designatione præsentandi inter se non conveniunt, recte adhibetur.

V. Jus patronatus in commercio est & pretium recipit.

VI. Jus patronatus etiam in conductorem temporarium transit.

VII. Nec minus in creditorem antichreticum.

VIII. Jus patronatus etiam tituto singulari transferri potest.

* * * * *

I N D E X
R E R V M P R A E C I P V A R V M .

§. I. *Vocabulorum curam habendam esse, monetur. p. 5. 6.*

§. II. *Patronus accipitur 1) pro eo, qui alium in clientelam suam recipit, 2) pro Advocato, 3) patronus sumitur pro manumisso, p. 6. 7.*

§. III. *4) Pro eo, qui provinciales in suam defensionem recipit. p. 8. 5) Pro domino feudi. p. 8.*

§. IV. *6) Pro eo, qui ecclesiam fundavit, dotavit vel construxit. p. 9.*

§. V. *Fundatores inde patronos dictos esse, monstratur, quod patrociniū ecclesiarum fundatarum in se susceperint. p. 11. & 12.*

§. VI. *Distinctio Juris patronatus in ecclesiasticum & laicum. p. 13.*

§. VII. *Quid sit Jus patronatus mixtum. p. 14.*

§. VIII. *Questio de Jure patronatus mixto proponitur. p. 15. 16.*

§. IX. *Primis seculis hæc distinctio incognita fuit. p. 17. Quando hæc distinctio orta. p. 18.*

§. X.

§. X. Principia Juris Canonici, ad imminuendum Jus patronatus laicale assumta. p. 19.

§. XI. Diversa Jura inter patronum ecclesiasticum & laicum introducta. p. 22. Prima differentia ratione temporis ad presentandum praesinita. p. 22.

§. XII. Queritur, à quo tempore hoc fatale currere incipiat. p. 25.

§. XIII. In rationem diversi hujus juris inquiritur. p. 27.

§. XIV. In quo secundum diversum Patroni ecclesiastici & laici Jus consistat. p. 28. 29.

§. XV. Rationes, quae ad defendendam hancce differentiam à Doctoribus afferuntur, recensentur. pag. 30.

§. XVI. In praedictum Patronorum laicorum Jus variandi esse introductum, monstratur. p. 32.

§. XVII. Quod Patronus laicus pluries intra tempus legitimum variare possit, defenditur. p. 33. 34.

§. XVIII. Patronum laicum, lite super prima presentatione pendente, variare posse, negatur. p. 35.

§. XIX. Jus variandi locum non invenit, I. quoties prima presentatio cum Juramento de non-variando, facta. II. Si pactum de non-variando accesserit. Nec III. in praedictum compatroni. p. 36. 37.

§. XX.

§. XX. In quo tertium discrimen inter Patronum laicum & ecclesiasticum consistat. p. 38. 39.

§. XXI. Et hocce tertium, inter Patronum laicum & ecclesiasticum discrimen, contra jus vetus introductum esse, monstratur. p. 41.

§. XXII. Utrum tertium hocce diversum Jus in foris Protestantium obtineat? disquiritur. p. 43.

§. XXIII. Illustratur praxis ecclesiarum Protestantium Responsō Illustris Ordinis Juridici Jenensis. p. 45. seqq.

§. XXIV. Utrum in Capitulis Immediatis A. Conf. Addictis, ad Imperatorem devolutio fiat? disquiritur. p. 50. 51. & seqq.

§. XXV. Quartum diversum patroni ecclesiastici & laici Jus in eo consistere, quod legatus à latere ecclesiastico juri patronatus derogare possit, laicali non aequè, monstratur. p. 64. 65.

§. XXVI. Plura diversa Patroni Ecclesiastici & Laici jura recensentur. p. 66. 67.

FINIS.

Jena, Disk., 1730 (1)

Slr

E. 15. num. 33.

IO. SALOM. BRUNNQUELLII,

EO TEMPORE ICTI CELEBERRIMI IN ACADEMIA IENENSI,
POSTEA VERO MAGNAE BRITANNIAE REGI A CONSILIIS
AVLICIS, IVRIS CANONICI PROF. ET FACULT. IVRIB. ORD.
IN ACADEMIA REG. GOETTINGENSI,

COMMENTATIO HISTORICA ET IVRIS ECCLESIASTICI,
DE

D I V E R S O
PATRONI ECCLESIASTICI

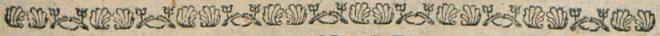
ET
L A I C I I V R E,

QVA
SIMVL QVAESTIO PER MODVM RESPONSI
VENTILATUR:

VTRVM IMPERATOR IN CAPITVLIS IM-
MEDIATIS AVG. CONFSSIONI ADDICTIS
IVS DEVOLVTIONIS EXERCERE POSSIT?

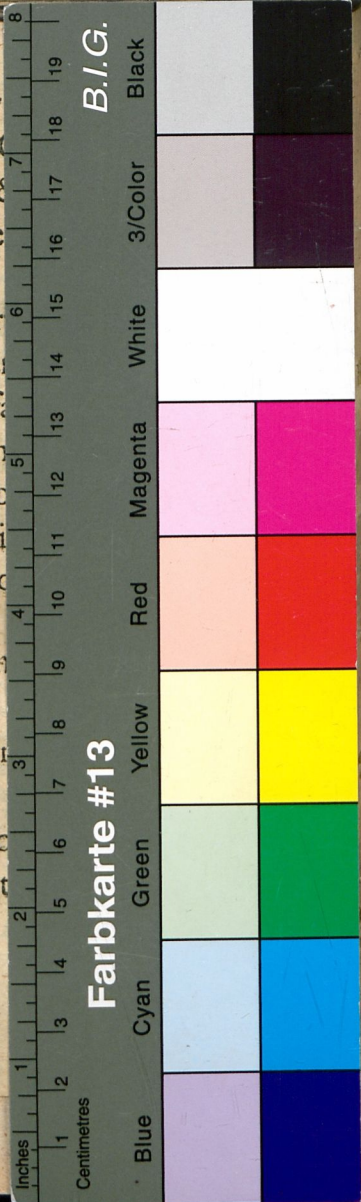

CVM INDICE RERV M PRAECIPVARVM.

I E N A E,

PROSTAT APVD I. B. HELLERVM, 1754.

p. 376.

1730,8 b

